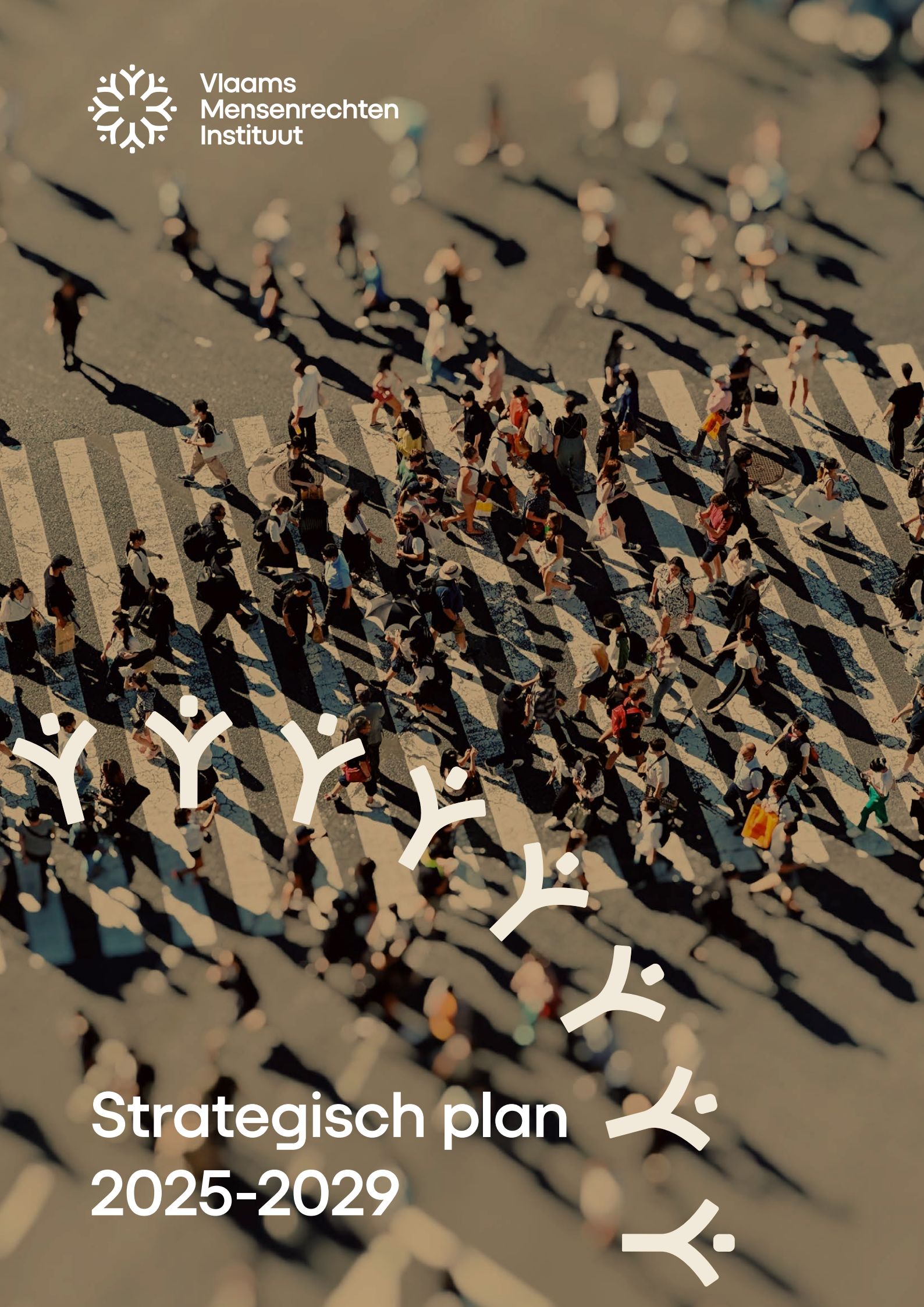
Vlaams
Mensenrechten
Instituut

Strategisch plan 2025-2029

Inhoudstafel

1. Inleiding 3

2. Omgevingsanalyse 7

3. Decretaal kader 16

4. Missie, visie & waarden 19

5. Strategische en operationele doelstellingen 23

6. Eindnoten 43

1. Inleiding

1.1. Context

Een jaar geleden vierden we de 75ste verjaardag van de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens. Deze verklaring, geworteld in de inherente waardigheid en onvervreemdbare rechten van elk individu, blijft een inspiratiebron voor vrijheid en gerechtigheid. Wereldwijd hebben mensenrechten in de afgelopen decennia aanleiding gegeven tot vele verwezenlijkingen: van de afschaffing van apartheid, over de introductie van vrouwenkiesrecht tot de erkenning dat toegang tot onderwijs en gezondheidszorg fundamentele rechten zijn.

In internationale mensenrechtenrapporteringen scoort Vlaanderen over het algemeen in lijn met wat te verwachten valt van een moderne ontwikkelde westerse rechtsstaat met een lange grondrechtelijke traditie. Er zijn vrije en eerlijke verkiezingen, er is politiek pluralisme en een grote mate aan participatie. Vlaanderen kent historisch een sterke bescherming van de vrijheid van meningsuiting, van het vrije verenigingsleven en de levensbeschouwelijke vrijheid.

Toch blijft er - ook in Vlaanderen - een kloof bestaan tussen het ideaal van mensenrechten en de dagelijkse realiteit. De laatste jaren lijkt de vanzelfsprekendheid van mensenrechten zelfs af te nemen. Tegelijk is er ook minder vertrouwen in de politiek en de overheid, of zelfs in de democratie en de rechtsstaat als model. Niet toevallig maken we net nu een aantal ingrijpende veranderingen door in onze samenleving. Denk aan de coronacrisis, de plotse instroom van Oekraïense en andere vluchtelingen, digitale ontwikkelingen, klimaatsverandering en maatschappelijke evoluties zoals de vergrijzing en de migratie, de conflicten in het Midden-Oosten en het onder druk staan van de internationale orde. Die ontwikkelingen veranderen maatschappelijke verhoudingen, ondermijnen oude zekerheden en dragen bij aan het maatschappelijk onbehagen dat vele mensen voelen. Net nu kunnen mensenrechten, als universeel kompas, de bakens zijn in deze woelige zee.

De kloof tussen ideaal en praktijk is niet nieuw. In 1949 wees Hannah Arendt al op de paradox van de mensenrechten: ze zijn universeel in theorie, maar afhankelijk van lokale politieke gemeenschappen om gerealiseerd te worden, net als van een gedeelde erfenis van politieke tradities, idealen, vrijheid en de rechtsstaat. Een erfenis die allesbehalve vanzelfsprekend is, die door, actuele ontwikkelingen steeds uitgedaagd zal worden, en die steeds opnieuw verdedigd en doorgegeven moet worden. Mensenrechten vormen dus een permanente opdracht.

In deze uitdagende context heeft Vlaanderen in 2022 een eigen mensenrechteninstituut opgericht. Dit gebeurde vanuit een positieve keuze om dichter bij de burger te staan, om bij te dragen aan een cultuur waarbij de mensenrechten centraal staan en om draagvlak en bewustzijn in de samenleving rond mensenrechten te vergroten. Daarbij dient het Vlaams Mensenrechteninstituut (VMRI, hierna: het “instituut”) als bruggenbouwer die de mensenrechten tastbaar en toepasbaar kan maken voor de hele samenleving in Vlaanderen.

1.2. Totstandkoming strategisch plan

Het voorliggende strategisch plan voor de periode 2025-2029 is tot stand gekomen via een uitgebreid en participatief proces, waarbij zowel de bestuursleden als alle medewerkers actief betrokken waren. Ook met heel wat stakeholders werd er (via o.m. kennismakingsvergaderingen en meer structurele vormen van uitwisseling) de afgelopen twee jaar van gedachten gewisseld over de mogelijke prioriteiten van het instituut.

Een eerste gedachtewisseling in de schoot van de Raad van bestuur vond reeds plaats op 12 september 2023. Tijdens een tweedaags strategisch seminarie eind november '23 werd er met alle bestuurders en medewerkers van het instituut grondig gediscussieerd over de missie, visie en waarden van het instituut enerzijds, en over de thematische en strategische aandachtspunten bij het uitbouwen van het instituut anderzijds.

Op 3 juni 2024 keurde de Raad van bestuur het bestuurlijk handvest goed. In dit handvest werd het organisatiemodel van het instituut verder uitgewerkt, waardoor de interne structuren en verantwoordelijkheden nog duidelijker konden worden benoemd. Dit document dient als een belangrijk referentiekader en versterkt de slagkracht van het instituut.

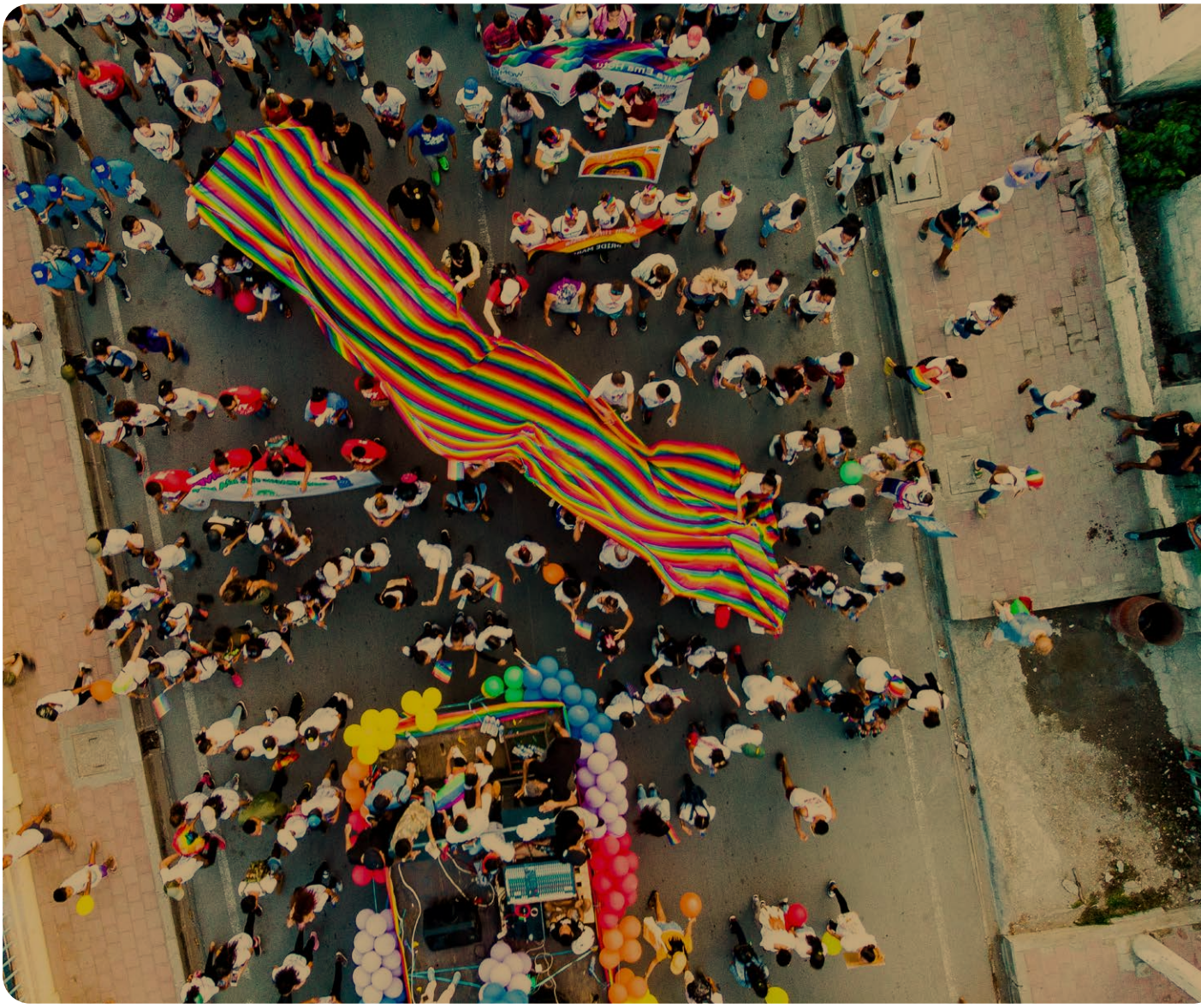
In het najaar van 2024 werden meerdere diepgaande interne reflectie-sessies georganiseerd. Deze sessies richtten zich op specifieke deelthema's van het strategisch plan, zoals onze positie in het veld van mensenrechtenorganisaties en de thematische prioriteiten voor de komende jaren. De gesprekken werden gevoerd op basis van diverse informatiebronnen, waaronder eigen cijfers over de meldingen en klachten die in de voorgaande periode bij het instituut zijn ingediend, signalen over urgente maatschappelijke kwesties ("knipperlichten"), de decretale opdracht van het instituut en een omgevingsanalyse van de veranderende context waarin het instituut opereert.

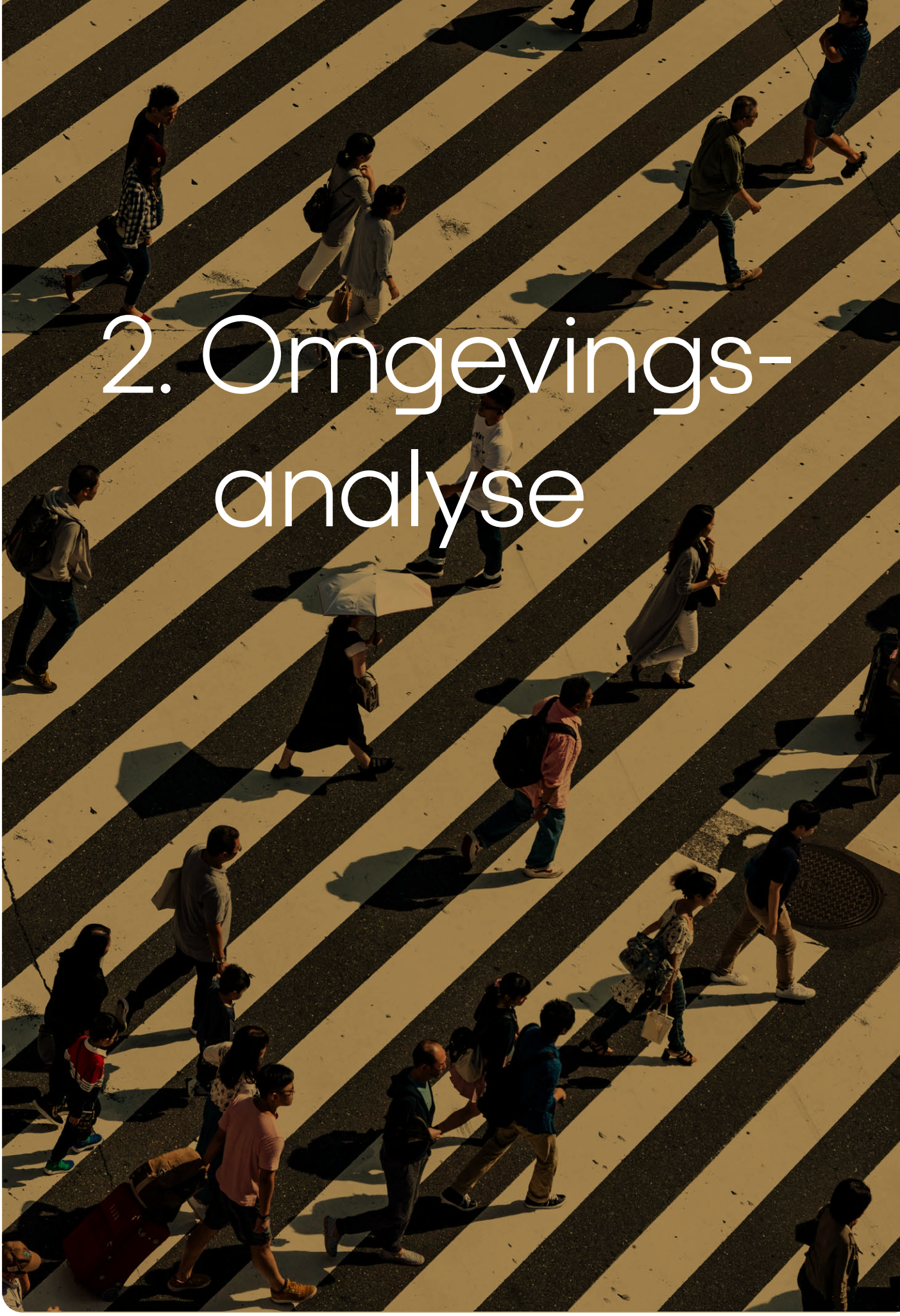
Dit strategisch plan zal het vertrekpunt vormen voor jaarlijkse operationele plannen die concreet richting geven aan de werking van het instituut en borg staan voor een gestructureerde aanpak van de activiteiten. Het is ook het document op basis waarvan overeenkomstig het decreet gerapporteerd wordt aan de Raad van bestuur en aan het Vlaams Parlement, onder andere via het jaarverslag en de jaarlijkse stand van zaken van de mensenrechten in Vlaanderen. Deze gestructureerde aanpak maakt het mogelijk om de voortgang en resultaten nauwgezet te monitoren en bij te sturen waar nodig. Dit plan zet een ambitieuze maar realistische koers uit en legt de basis voor duurzame groei en ontwikkeling van het instituut.

Bij het opstellen van dit eerste strategisch plan vertrokken we vanuit onze decretale opdracht en taken en bouwden we voort op de ervaring en inzichten uit onze eerste twee werkingsjaren. We streven ernaar om onze rol en impact op het gebied van mensenrechten in Vlaanderen te verankeren in de decreet- en regelgeving en de dagdagelijkse praktijk.

De voorbije jaren hebben aangetoond dat onverwachte crisissen, zoals de coronapandemie, bestaande plannen aanzienlijk kunnen beïnvloeden. Zulke gebeurtenissen onderstrepen het belang van flexibiliteit en het vermogen om snel en adequaat te reageren. Daarom houdt dit plan rekening met de noodzaak om in te kunnen spelen op de actualiteit en nieuwe uitdagingen. Het instituut blijft alert en proactief in het identificeren van opkomende kwesties, zodat het tijdig kan bijsturen en zijn missie effectief kan blijven vervullen.

Met deze flexibele en responsieve aanpak streeft het instituut ernaar om, ondanks mogelijke obstakels, zijn doelstellingen te bereiken en een betekenisvolle bijdrage te leveren aan de bescherming en bevordering van mensenrechten in Vlaanderen. Dit strategisch plan fungeert als een overkoepelend kompas voor alle activiteiten van het instituut en vormt de basis voor transparante en verantwoorde rapportering aan alle belanghebbenden.

2. Omgevings-analyse

2.1. Juridisch kader

Onze grondrechten vormen de basis van een democratische rechtsstaat en zijn verankerd in zowel nationale als internationale kaders, zoals de Belgische Grondwet, het Handvest van de Grondrechten van de Europese Unie (Handvest Grondrechten), het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM) en de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens (UVRM).

Mensenrechten zijn fundamentele rechten en vrijheden die iedereen toekomen, ongeacht ras, huidskleur, gender, afkomst, religie, taal, nationaliteit, leeftijd, seksuele voorkeur, handicap of andere eigenschappen. Volgens de preambule van de UVRM, goedgekeurd op 10 december 1948 door de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties, vormt de erkenning van de 'inherente waardigheid' en de 'gelijke en onvervreemdbare rechten van alle leden van de mensengemeenschap' de grondslag voor vrijheid, gerechtigheid en vrede in de wereld. Dit idee vertrekt vanuit de overtuiging dat er minimale voorwaarden zijn waaraan moet worden voldaan om een menswaardig leven te kunnen leiden, een rechtvaardige samenleving te waarborgen en een wereldorde te scheppen waarin vrede mogelijk is. Internationale organisaties spelen hierin een sleutelrol. De Verenigde Naties (VN), opgericht in 1945, leverde met de UVRM – inmiddels internationaal gewoonterecht – en latere verdragen zoals het Internationaal Verdrag inzake Burgerrechten en Politieke Rechten, het Internationaal Verdrag inzake Economische, Sociale en Culturele Rechten (samen de International Bill of Rights) en het Verdrag inzake de rechten van personen met een Handicap, een fundamentele bijdrage. De Raad van Europa, opgericht in 1949, nam op 4 november 1950 het EVRM aan, dat bindende normen vastlegt voor 46 lidstaten en wordt gehandhaafd door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM). De Europese Unie (EU) verankerde mensenrechten in het Handvest Grondrechten (van 2000, bindend sinds 2009), dat een uitgebreid kader biedt voor de bescherming van fundamentele rechten binnen haar lidstaten.

Grondrechten gaan over menselijke waardigheid, met het recht op leven, integriteit en het verbod op foltering en dwangarbeid, en omvatten vrijheden zoals veiligheid, privacy, huwelijk, gedachte, geweten, godsdienst, meningsuiting, vergadering, onderwijs, werk, eigendom en asiel. Deze rechten zijn universeel, onvervreemdbaar, ondeelbaar en onderling afhankelijk, zoals bevestigd op de Wereldconferentie in Wenen (1993). Gelijkheid voor de wet, non-discriminatie, kinderrechten, rechten van ouderen en personen met een handicap,... vragen van het instituut actie tegen discriminatie. Burgerrechten zoals kiesrecht en een eerlijk rechtssysteem met toegang tot de rechter, maken een rechtvaardige samenleving en rechtsstaat mogelijk. Toch kunnen rechten worden beperkt – denk aan privacy versus veiligheid bij surveillance, of vergadering versus openbare orde – wat een proportionele balans vereist tussen individuele vrijheden en maatschappelijk belang, een uitdaging binnen de lokale en Europese traditie.

2.2. Vlaanderen

Vlaanderen heeft de afgelopen jaren aanzienlijke inspanningen geleverd om mensenrechten te integreren in regelgeving en beleid. Toch blijven er nog diverse uitdagingen bestaan bij het verwezenlijken van de mensenrechten. Ondanks vooruitgang en de relatief sterke socio-economische positie binnen Europa, is blijvende aandacht voor belangrijke mensenrechtelijke thema's van essentieel belang.

Bij de bevolking vond 91 procent van de mensen in 2019 mensenrechten belangrijk, waarbij het recht op vrije meningsuiting als meest essentiële werd beschouwd. Echter, driekwart van de Vlamingen heeft nauwelijks of geen kennis van de reikwijdte en de inhoud van mensenrechten. *(eindnoot 1).* Specifiek wat betreft de handicap-thematiek stelt het bevoegde VN-comité vast dat de paradigmaverschuiving die het Verdrag voor de rechten van mensen met een handicap uitdraagt en waarbij personen met een handicap worden erkend als personen met fundamentele rechten die mee beslissen over wat hen aanbelangt en die in staat zijn hun rechten te doen gelden in de maatschappij, in België weinig bekendheid draagt. *(eindnoot 2).*

Deze kloof tussen perceptie en eigenlijke kennis illustreert de noodzaak van educatie en voorlichting, een terrein waarop het Vlaams Mensenrechteninstituut een sleutelrol kan spelen.

De Vlaamse samenleving staat voor grote sociale uitdagingen die diep verweven zijn met mensenrechten. De toegenomen migratie heeft geleid tot een verhoogde focus op inburgering en integratie. Het Vlaams integratiebeleid, met (verplichte) inburgeringscursussen en kennisvereisten van het Nederlands *(eindnoot 3)*, wordt vaak geprezen om zijn structurele aanpak. Tegelijkertijd roept het kritiek op vanwege strenge criteria en beperkte toegang voor bepaalde bevolkingsgroepen. Het instituut wees reeds in de marge van het nieuwe Vlaamse Regeerakkoord op de groeiende voorwaardelijkheid van bepaalde rechten, zoals het recht op wonen. *(eindnoot 4).*

Discriminatie blijft een hardnekkig probleem in Vlaanderen. In 2024 ontving het instituut 1075 discriminatieklachten (naast 379 meldingen van schendingen van mensenrechten). *(eindnoot 5).* De meerderheid van die klachten situeerden zich in de domeinen Onderwijs, Wonen en Werk. *(eindnoot 6).* Praktijktesten (in Antwerpen, 2021) toonden aan dat er ook op de arbeidsmarkt nog steeds structurele discriminatie op basis van etnische afkomst en leeftijd aanwezig is. Ouderen of personen met een migratieachtergrond hebben minder kans om uitgenodigd te worden voor een sollicitatiegesprek, ondanks gelijke kwalificaties. *(eindnoot 7).*

Ook armoede is een blijvend probleem, wat mensen kwetsbaar maakt voor potentiële mensenrechtenschendingen. Volgens de EU-SILC-enquête van 2023 leefde 7,8% van de inwoners in het Vlaamse Gewest in een huishouden met een huishoudinkomen onder de Belgische armoededrempel. Dat komt overeen met ongeveer 520.000 personen. *(eindnoot 8, eindnoot 9).* Volgens diezelfde enquête leefde 12,2% van de inwoners van het Vlaamse Gewest in armoede of sociale uitsluiting. Dat komt overeen met ongeveer 810.000 personen. *(eindnoot 10).*

Het probleem is bijzonder acuut in grootstedelijke gebieden zoals Antwerpen en Brussel, waar de kansarmoede significant hoger ligt dan het Vlaamse gemiddelde. *(eindnoot 11).* Ook ouderen, alleenstaande ouders en personen geboren buiten de EU lopen een verhoogd risico op armoede. Ondanks goede resultaten van Vlaanderen in vergelijking met andere regio's en de EU, leven er nog steeds 680.000 Vlamingen met een armoederisico *(eindnoot 12)*, waardoor de aandacht voor de mensenrechten van deze kwetsbare groepen cruciaal blijft. *(eindnoot 13).* Specifiek bij personen met een handicap lag het armoederisico in 2023 bovendien bijna dubbel zo hoog als bij personen zonder handicap: Volgens de samengestelde EU2020-indicator leefde in 2023 22% van de personen met een handicap in armoede of sociale uitsluiting. *(eindnoot 14).*

Wat betreft huisvesting wordt de woningmarkt in Vlaanderen gekenmerkt door hoge prijzen, een complexe regulering en een beperkte beschikbaarheid van nieuwe woningen. Volgens het Steunpunt Wonen besteden 1 op 5 Vlaamse huishoudens meer dan 30% van hun inkomen uit aan naakte woonkosten. De woonquote is het hoogst bij huishoudens met lage inkomens. *(eindnoot 15).* Wat betaalbaarheid betreft is de situatie van personen met een handicap minder gunstig dan personen zonder handicap. *(eindnoot 16).*

Met meer dan 199.085 kandidaat-huurders voor een sociale woning in het centraal inschrijvingsregister (CIR) *(eindnoot 17)* zijn de wachtlijsten alarmerend lang, wat de dringende noodzaak onderstreept voor een ambitieus huisvestingsbeleid dat zich richt op betaalbaarheid en toegankelijkheid. Bovendien was in februari 2024 slechts 2% van de sociale huurwoningen aangepast aan een rolstoelgebruiker en 37% bezoekbaar door rolstoelgebruikers. *(eindnoot 18).*

Verder brengt ook de digitalisering van het dagelijks leven zowel kansen als uitdagingen met zich mee. Hoewel technologie kan bijdragen aan innovatie en efficiëntie, werkt ze ook mensenrechtenschendingen in de hand. In 2020 had ongeveer 19% van de huishoudens of meer dan 300.000 gezinnen met een laag inkomen geen toegang tot internet. Verder is, volgens cijfers van Mediawijs, meer dan de helft van de 55- tot 74-jarigen een niet- of amper-gebruiker van internet, wat hun toegang tot overheidsdiensten en maatschappelijke participatie ernstig belemmert. *(eindnoot 19).* Digitale uitsluiting raakt vooral kwetsbare groepen, zoals ouderen, mensen met een beperking en laagopgeleiden. Zij hebben minder toegang tot technologie en digitale vaardigheden, wat hen benadeelt in een steeds meer gedigitaliseerde samenleving. Aandacht voor e-inclusie is dus vereist, evenals aandacht voor niet-digitale alternatieven.

Daarnaast brengt digitalisering ethische vraagstukken met zich mee, zoals het gebruik van artificiële intelligentie (AI). Hoewel dergelijke technologie onmiskenbaar mogelijkheden biedt op vlak van efficiëntie, brengt ze ook risico's teweeg, zoals bij voorbeeld discriminatie door algoritmische vooroordelen of privacy-inbreuken. Het gebrek aan transparantie bij het gebruik van AI voor profilering kan leiden tot een "surveillance-maatschappij," waarin burgers continu worden gemonitord. AI-systemen functioneren te vaak als een 'zwarte doos', waarbij het niet duidelijk is hoe en waarom bepaalde beslissingen worden genomen. Dit gebrek aan transparantie kan problematisch zijn bij het vaststellen of de rechten van een individu al dan niet zijn geschonden.

Ook de vrijheid van gedachte, geweten en godsdienst staat onder druk in Vlaanderen. De samenleving evolueert van een model met één dominante levensbeschouwing naar een pluralistische en multireligieuze context. De Samenleven in Diversiteit (SID) survey deed o.m. onderzoek naar de geloofsovertuiging in de Vlaamse Gemeenschap (Stuyck et al., 2018; Maes, Wood, & Neels, 2017). *(eindnoot 20).* Uit de resultaten van 2017 blijkt dat 62% van de personen van Belgische afkomst zich als christelijk beschouwt, terwijl 36% zich als niet-gelovig of vrijzinnig identificeert. Personen van Congolese, Roemeense en Poolse herkomst zijn overwegend christelijk (meer dan 80%). Bij tweede generatiemigranten van Congolese herkomst is er echter een significante toename van het aantal niet-gelovigen en vrijzinnigen (een stijging van 12%). Bij personen van Marokkaanse en Turkse herkomst is meer dan 90% moslim, waarmee de moslimgemeenschap de tweede grootste religieuze gemeenschap in Vlaanderen vormt, goed voor ongeveer 8% van de bevolking. Onder de tweede generatie van Marokkaanse afkomst is er een toename van het aantal niet-gelovigen en vrijzinnigen (6% meer dan de eerste generatie), hoewel dit aandeel relatief klein blijft (minder dan 10%). *(eindnoot 21).*

Ook de evoluties op vlak van geloofsovertuiging kunnen spanningen met zich mee brengen, met name in bestaande evenwichten in het onderwijs en de vaak historisch gegroeide ondersteuning van levensbeschouwelijke gemeenschappen. Het debat over neutraliteit versus religieuze expressie – bijvoorbeeld het al dan niet toestaan van religieuze symbolen zoals hoofddoeken – blijft een polariserend onderwerp.

Daarnaast ontstaan nieuwe maatschappelijke vraagstukken, zoals de uitdagingen waarmee personen worden geconfronteerd die van levensbeschouwing veranderen. Vandaag ondervinden Vlamingen die van levensbeschouwing veranderen nog steeds vormen van hinder, zoals sociale afwijzing, discriminatie en stigma, e.a. *(eindnoot 22)*, wat hun vrijheid van keuze en zelfontplooiing belemmert.

Personen met een handicap kennen extra achterstellingen binnen verschillende domeinen die cruciaal zijn in het licht van hun zelfontplooiing, autonomie en gelijkwaardige deelname aan de samenleving. Ze zijn bijvoorbeeld minder actief op de arbeidsmarkt. Van de personen met een arbeidshandicap had in 2023 47% een betaalde job, bij de personen zonder arbeidshandicap lag dat aandeel op 82%. Wat betreft onderwijs blijkt de instroom in het buitengewoon onderwijs geen evolutie te tonen richting inclusief onderwijs. Integendeel, in vier jaar tijd is het aantal leerlingen in het buitengewoon onderwijs gestegen met bijna 13 %: van 47.468 leerlingen in 2018-2019 naar 53.573 in 2022-2023. Ook het relatieve aandeel stijgt."*(eindnoot 23).*

Ook de toegankelijkheid van de fysieke leefomgeving en het openbaar vervoer, sleutel voor gelijkwaardige deelname, blijft in Vlaanderen een belangrijke uitdaging. De databank Toegankelijk Vlaanderen toont dat van de eet- en drinkgelegenheden is slechts 1% is goed toegankelijk en 2% van de sanitaire voorzieningen in publiek toegankelijke gebouwen goed toegankelijk is. Uit de monitoring van De Lijn op de toegankelijkheid van haar haltes blijkt dat slechts 15,3% van de haltes toegankelijk zijn voor personen met een motorische beperking en 7,9% voor personen met een visuele beperking.

Tot slot, kan Vlaanderen ook nog vooruitgang boeken op het vlak van het voorstellen of aannemen van internationale mensenrechtenverdragen, zoals bijvoorbeeld het verdrag rond ouderenrechten waar reeds langer voor gepleit wordt binnen de VN *(eindnoot 24)*, of het toepassen van het Optioneel Protocol bij het Verdrag tegen foltering en andere wrede, onmenselijke of vernederende behandeling of bestraffing (OPCAT). *(eindnoot 25).*

2.3. Europa

Europa beschikt over een stevig juridisch en institutioneel fundament voor de bescherming van mensenrechten, met het EVRM en het Europees Sociaal Handvest. Op de naleving daarvan wordt toegezien door het Hof van Justitie van de Europese Unie en het Europees Hof voor de Rechten van de Mens . Vooral sinds de inwerkingtreding van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie en de richtlijnen over gelijke behandeling (ras, arbeid en beroep, vrouwen en mannen,...) heeft ook het Hof van Justitie zich niet onbetuigd gelaten. Dit systeem heeft Europa een unieke positie gegeven in de wereld als verdediger van mensenrechten.

Recente ontwikkelingen, zoals de nieuwe Europese richtlijnen nr. 2024/1499 en 2024/1500, zijn van groot belang voor de versterking van gelijke kansen. Deze richtlijnen stellen minimumstandaarden vast voor onafhankelijke organen voor gelijke behandeling (zoals het instituut) en moeten tegen 19 juni 2026 ook in Vlaanderen worden omgezet. Zij omvatten onder andere regels rond onafhankelijkheid, doeltreffendheid en de benodigde middelen om effectief te functioneren.

Ondanks een goed uitgewerkt juridisch kader en onafhankelijk (ook jurisdictioneel) toezicht op de bescherming van mensenrechten, staat Europa voor aanzienlijke uitdagingen. De opkomst van populistische bewegingen en politieke instabiliteit hebben de bescherming van mensenrechten complexer gemaakt, of zelfs het draagvlak ervoor ondermijnd. Populistische discoursen zetten vaak druk op de rechten van minderheden en op de rechtsstaat. Een voorbeeld hiervan is de omstreden wet die het 'promoten' van homoseksualiteit en het veranderen van sekse verbiedt in Hongarije. *(eindnoot 26).* Tegelijk kunnen de concepten van de rechtsstaat en de mensenrechten worden uitgehold door er zaken in onder te brengen waarover geen waardenconsensus bestaat, wat het vertrouwen in de rechtsstaat verder kan uithollen.

De oorlog in Oekraïne heeft geleid tot één van de grootste humanitaire rampen op het Europese continent in de afgelopen decennia, met meer dan 8 miljoen Oekraïense vluchtelingen die hun toevlucht zochten in Europese landen. Dit legt een ongekende druk op de Europese opvangsystemen. Hoewel de EU snel reageerde door de Richtlijn Tijdelijke Bescherming te activeren, waardoor vluchtelingen – ook in Vlaanderen - onmiddellijke toegang kregen tot basisvoorzieningen zoals huisvesting, gezondheidszorg en onderwijs, blijkt de uitvoering van deze maatregelen in praktijk niet probleemloos. Veel lidstaten kampen met aanzienlijke tekorten aan infrastructuur, onvoldoende coördinatie tussen verschillende overheidsniveaus en een gebrek aan financiële middelen om aan de behoeften van vluchtelingen te voldoen.

Naast logistieke uitdagingen ervaren vluchtelingen ook sociale en psychologische hindernissen, zoals trauma's door de oorlog en discriminatie in gastlanden. Bovendien bemoeilijkt het soms complexe proces voor de erkenning van buitenlandse diploma's hun integratie en toegang tot de arbeidsmarkt. De crisis heeft niet alleen de veerkracht van Europese solidariteit getest, maar ook de noodzaak onderstreept om langdurige oplossingen te ontwikkelen voor vluchtelingenbeheer en -integratie.

Daarnaast heeft de COVID-19-pandemie de kwetsbaarheid van fundamentele rechten in tijden van crisis blootgelegd. Lockdowns, reisbeperkingen en grenscontroles beperkten niet alleen de bewegingsvrijheid, maar brachten ook nieuwe problemen aan het licht. Ook de vrijheid van ondernemen en de godsdienstvrijheid werden beperkt. Toegang tot onderwijs werd ernstig verstoord, vooral voor kinderen uit kwetsbare huishoudens die geen toegang hadden tot digitale hulpmiddelen. Werkgelegenheid kwam onder druk te staan, met name in sectoren die afhankelijk zijn van fysiek contact, zoals de horeca. Tegelijkertijd heeft de pandemie de gezondheidszorg in veel landen overbelast, wat de toegang tot essentiële medische diensten beperkte. Bovendien werden specifieke groepen, zoals ouderen en mensen met een handicap, onevenredig zwaar getroffen door zowel de ziekte zelf als de maatregelen die werden genomen om deze in te dammen. Deze omstandigheden hebben aangetoond dat zelfs gevestigde democratieën moeite kunnen hebben om een balans te vinden tussen (schijnbaar) conflicterende mensenrechten tijdens een noodsituatie.

De pandemie heeft ook een nieuw debat aangewakkerd over digitale mensenrechten. Met de verschuiving naar online leren, werken en communiceren, zijn kwesties zoals digitale inclusie en het recht op privacy prominenter geworden. Tegelijkertijd heeft de toename van desinformatie en online haatzaaien een dringende noodzaak blootgelegd om de EU-wetgeving voor platformverantwoordelijkheid verder te ontwikkelen. Daarbij rijst echter op zijn beurt de vraag naar de verhouding tussen deze wetgevende initiatieven en de vrijheid van meningsuiting.

Europa staat voor de uitdaging om haar mensenrechtenstandaarden te beschermen en te versterken in een tijd van ingrijpende veranderingen en crises. Het vereist een robuuste samenwerking tussen lidstaten, een doordachte aanpak van technologische vooruitgang en een hernieuwde focus op solidariteit en rechtvaardigheid om de rechten van alle burgers te waarborgen.

Tot slot is er een groeiend besef dat verschillende vormen van discriminatie elkaar kruisen en versterken, zoals gender, ras, handicap en seksuele oriëntatie. Beleidsvoorstellen zoals de toekomstige Gender Equality Strategy 2025 *(eindnoot 27)* benadrukken het belang van intersectionele benaderingen om gelijkheid voor de wet te bevorderen. Deze intersectionele benadering, waarbij rekening wordt gehouden met de omstandigheid dat meerdere beschermde kenmerken aan de orde zijn en met de bijzondere kwetsbaarheid van de benadeelde persoon die daaruit kan voortvloeien, uit zich ook reeds in een recente wijziging van het Gelijkekansendecreet van 10 juli 2008. *(eindnoot 28).* (hierna 'Gelijkekansendecreet'). Toch blijft dit werk in uitvoering en vraagt het om meer investering in inclusieve beleidsvorming.

2.4. Internationaal

Ook wereldwijd staan mensenrechten in 2025 onder zware druk door een combinatie van conflicten, economische ongelijkheid, klimaatverandering en technologische ontwikkelingen.

Meer dan 100 miljoen mensen zijn wereldwijd ontheemd door oorlogen en geweld, een recordaantal volgens de UNHCR *(eindnoot 29)*. Grote conflicten, zoals de oorlog in Oekraïne, de aanhoudende burgeroorlog in Sudan, de humanitaire crisis in Myanmar en het conflict in de Gazastrook, gaan samen met grootschalige schendingen van mensenrechten. Deze schendingen omvatten ook oorlogsmisdaden en etnische zuiveringen, vervolging op basis van etniciteit of levensbeschouwing, of politieke vervolging die vaak minderheden disproportioneel raakt.

Conflictgebieden zoals Jemen, Ethiopië *(eindnoot 30)* en Syrië bleken recent eveneens brandhaarden van mensenrechtenschendingen, waar burgers het slachtoffer werden van bombardementen, blokkades en seksueel geweld als oorlogswapen. Tegelijkertijd zorgt de groeiende militarisering in sommige regio's voor nieuwe spanningen, terwijl de internationale gemeenschap moeite heeft om effectieve en duurzame oplossingen te vinden.

Extreme armoede blijft een fundamenteel obstakel voor de verwezenlijking van sociale en economische rechten. Volgens het World Inequality Report 2022 bezit de armste helft van de wereldbevolking slechts 2% van de wereldwijde rijkdom, terwijl de rijkste 10% maar liefst drie vierde van het mondiale vermogen in handen heeft. Deze kloof wordt verder vergroot door de gevolgen van de COVID-19-pandemie, die heeft geleid tot een "verloren decennium" voor de wereldwijde armoedebestrijding. *(eindnoot 31).* Vooral in Latijns-Amerika *(eindnoot 32)* en Afrika, waar de armoede het meest voelbaar is, zien we een toename van het aantal mensen dat leeft onder de extreme armoedegrens.

Deze groeiende economische ongelijkheid heeft directe gevolgen voor basisrechten, zoals op het recht op onderwijs, gezondheidszorg en huisvesting. Kinderarbeid is opnieuw toegenomen door de economische druk in lage-inkomenslanden (160 miljoen kinderarbeiders wereldwijd) *(eindnoot 33)* en basisvoorzieningen zoals voedsel en gezondheidszorg blijven ontoegankelijk voor miljoenen mensen. Uit het Universal Health Coverage Global Monitoring Report van de Wereldgezondheidsorganisatie en de Wereldbank blijkt dat meer dan de helft van de wereldbevolking nog steeds geen toegang heeft tot essentiële gezondheidsdiensten. Bovendien hebben 2 miljard mensen te maken met ernstige financiële problemen wanneer ze uit eigen zak betalen voor de diensten en producten die ze nodig hebben. *(eindnoot 34) .*

VN-onderzoek toont verder aan dat 733,4 miljoen mensen wereldwijd chronisch honger hebben, omgerekend zo'n 9,1% van de wereldbevolking of 1 op de 11 mensen. Daarbovenop hebben 2,3 miljard mensen regelmatig onvoldoende voedsel; zij kampen met matige tot ernstige voedselonzekerheid. Het gaat hier om 28,9% van de wereldbevolking. *(eindnoot 35).* In veel regio's hebben deze economische ongelijkheden geleid tot sociale onrust, wat de mondiale stabiliteit verder ondermijnt.

Klimaatverandering versterkt bovendien de kwetsbaarheid van lage-inkomenslanden. Extreme weersomstandigheden, zoals langdurige droogtes, verwoestende overstromingen en hittegolven, treffen miljoenen mensen wereldwijd. Dit heeft niet alleen directe gevolgen voor hun recht op een gezond milieu, maar versterkt ook armoede en voedselonzekerheid. Daarnaast leidt klimaatverandering ook tot nieuwe uitdagingen, zoals klimaatmigratie. De zogenaamde klimaatvluchtelingen zijn steeds vaker genoodzaakt om hun huis en gemeenschap te verlaten. Het gebrek aan internationale bescherming voor deze groep vormt een juridisch en ethisch dilemma. Studies, zoals die van Xu et al. (2020), schatten dat tot 30% van de wereldbevolking binnen de komende 50 jaar zal moeten verhuizen om binnen leefbare ecologische zones te blijven. *(eindnoot 36).*

Tegelijkertijd biedt technologische vooruitgang kansen voor economische ontwikkeling en verbeterde mensenrechtenbewaking, maar roept het ook ernstige ethische vragen op. Privacy wordt steeds meer bedreigd door de groei van surveillance-technologieën en de steeds meer invasieve verwerking van steeds meer persoonlijke gegevens. Autoritaire regimes maken in toenemende mate gebruik van geavanceerde technologieën, zoals gezichtsherkenning en kunstmatige intelligentie, om afwijkende meningen te onderdrukken en dissidenten te monitoren. Volgens de Wereld Persvrijheidsindex vormen autoritaire regimes die steeds harder optreden tegen vrije media, desinformatie en propaganda de grootste bedreigingen voor de persvrijheid in de wereld. *(eindnoot 37).*

Ook digitale ongelijkheid neemt toe. Miljoenen mensen in ontwikkelingslanden hebben geen toegang tot internet of digitale infrastructuur, waardoor zij uitgesloten blijven van essentiële informatie en economische kansen. Dit versterkt niet alleen bestaande ongelijkheden, maar belemmert ook de uitoefening van fundamentele rechten, zoals toegang tot onderwijs en arbeid. Hoewel het percentage in dalende lijn gaat, meldde de International Telecommunication Union (ITU) dat 32% van de wereldbevolking nog steeds offline is, voornamelijk in rurale gebieden en lage-inkomenslanden. *(eindnoot 38).*

Ook voor de komende jaren blijft de mondiale mensenrechtensituatie zorgwekkend. Nieuwe uitdagingen, zoals de toenemende polarisatie en fragmentatie in internationale samenwerkingsverbanden, maken het des te moeilijker om collectieve actie te ondernemen. De spanningen tussen grootmachten zoals de VS, China en Rusland blokkeren vaak effectieve beslissingen in internationale fora zoals de VN-Veiligheidsraad. *(eindnoot 39).*

De verwevenheid van conflicten en vervolging, economische ongelijkheid en technologische risico's maakt het voor één land moeilijk om het verschil te maken. Een sterkere nadruk op multilaterale samenwerking en de versterking van internationale instellingen zoals de Verenigde Naties is essentieel. Dit vergt mogelijks ook hervormingen binnen die instellingen om ze effectiever, inclusiever en transparanter te maken. Afstemming tussen landen en regio's is noodzakelijk als we terug vooruitgang willen boeken om mensenrechten te beschermen en te bevorderen in een steeds meer complexe wereld.

3. Decretaal kader

Het instituut werd opgericht door het decreet van 28 oktober 2022 tot oprichting van een Vlaams Mensenrechteninstituut (BS 9 november 2022, hierna: 'Oprichtingsdecreet'). Dit decreet bepaalt het statuut, aansturingsmodel en mandaat van het instituut en kent het een brede waaier aan bevoegdheden en taken toe. Het is binnen deze krijtlijnen dat dit strategisch plan vorm kreeg en zal worden uitgevoerd.

Overeenkomstig zijn Oprichtingsdecreet is het instituut een autonome dienst met rechtspersoonlijkheid die onder toezicht staat van het Vlaams Parlement, maar in de uitoefening van zijn mandaat volledig onafhankelijk is en onder aansturing staat van een Raad van bestuur. Het mandaat van het instituut bestaat overeenkomstig de principes van Parijs uit drie pijlers, waarbinnen geen prioriteit of rangschikking is bepaald (art 6):

1. de mensenrechten beschermen en bevorderen
2. ongelijke behandeling en discriminatie bestrijden
3. een specifieke toezichtopdracht i.k.v. van het VN-handicapverdrag

Het instituut is bevoegd in alle aangelegenheden die onder de bevoegdheden van de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest vallen (art. 6). Het voert zijn mandaat uit in een geest van samenwerking met de Vlaamse sectorale mensenrechteninstellingen en in samenwerking met andere instellingen, diensten, organisaties en personen die actief zijn op het gebied van de bescherming en bevordering van mensenrechten, in het bijzonder met alle mensenrechteninstellingen in België (art. 23). Ook de samenwerking met internationale instellingen en instellingen in andere landen die bevoegd zijn op het gebied van de bescherming en bevordering van mensenrechten is decretaal bepaald (art. 24).

Taken en opdrachten inzake mensenrechten en non-discriminatie

Het decreet schrijft het instituut een brede bijstandsopdracht toe, in het bijzonder wat betreft de individuele behandeling van discriminatieklachten (i.e. klachten over een discriminatie zoals bedoeld in het Gelijkekansendecreet of het Decreet houdende evenredige participatie op de arbeidsmarkt (BS 26 juli 2002), met uitsluiting van discriminatie op grond van taal) en dit in *quasi-jurisdictionele sfeer* (art. 14 ev.). Burgers met klachten krijgen eerstelijnsbijstand en kunnen -indien de klacht volgens de decretale bepalingen ontvankelijk is- kiezen voor een oplossing via bemiddeling. Indien bemiddeling niet tot resultaat leidt, wordt de klacht, met instemming van de indiener ervan aan de Geschillenkamer bezorgd. Deze kan, onafhankelijkbeoordelen of er sprake is van discriminatie als vermeld in het Gelijkekansendecreet of het Decreet houdende evenredige participatie op de arbeidsmarkt en individuele of structurele maatregelen aanbevelen.

Ook burgers die bredere mensenrechtenschendingen melden (art. 13), krijgen binnen het instituut eerstelijnsbijstand. Deze meldingen zijn, samen met de discriminatieklachten, ook oriënterend voor de *promotionele taken* van het instituut, met name (beleids)-advisering, monitoring en onderzoek, bewustwording en (internationale) rapportering (art. 7 e.v.).

Toezichtsmechanisme in kader van het VN-handicapverdrag

Artikel 6, 3de lid van het Oprichtingsdecreet bepaalt dat het instituut instaat voor de bevordering, de bescherming en de opvolging van de uitvoering van het Verdrag van 13 december 2006 van de Verenigde Naties inzake de rechten van personen met een handicap (verder VN-verdrag Handicap). Op die manier krijgt het instituut de rol toebedeeld als onafhankelijke toezichthouder, zoals voorzien in art 33, 2° van het verdrag en dit wat betreft de Vlaamse bevoegdheden. Het instituut besteedt dus bijzondere aandacht aan personen met een handicap bij de uitvoering van al zijn bevoegdheden, doet dit met de principes van het VN-verdrag als referentiekader en zet actief in op inclusie. In lijn met de verdragsbepalingen en zoals ook voorzien in het organigram vervult het Instituut dit mandaat vanuit een bijzondere betrokkenheid van ervaringsdeskundigen.

4. Missie, visie & waarden

De missie, visie en waarden van het instituut luiden als volgt:

4.1. Missie

Motivering:

- "**Mensenrechten**" zijn waar alles om draait bij het instituut. Ook onze specifieke opdrachten op vlak van discriminatie en handicap maken hier deel van uit.

- "**Werkelijkheid maken**": Als Vlaams Mensenrechteninstituut willen we de mensenrechten werkelijkheid maken. De in de inleiding beschreven "mensenrechten-paradox" (mensenrechten zijn belangrijk, maar in de praktijk (h)erkennen we de relevantie of impact ervan niet steeds voldoende) willen we overstijgen door aan de ene kant te streven naar een cultuur van mensenrechten. Mensenrechten moeten reëel en vanzelfsprekend zijn. We staan slechts aan het begin van de tocht en er is nog een lange weg af te leggen. Mensen moeten hun rechten kennen en voldoende weten af te dwingen, onderling en in hun relatie met de overheid. Aan de andere kant willen wij als Vlaams Mensenrechteninstituut mensenrechten ook werkelijkheid maken door met onze taken en bevoegdheden (vb. bewustwording, bemiddeling, oordeelsvorming...) een zo concreet mogelijk verschil te maken voor de burgers. Op die manier willen wij het beeld van mensenrechten als een "ver-van-mijn-bed-show" actief de wereld uit helpen. Ook dat is voor ons een belangrijk deel van "mensenrechten werkelijkheid maken". Een voorbeeld hiervan kan zijn dat wij organisaties, instellingen of personen ondersteunen om risico's of bedreigingen voor fundamentele rechten correcter in te schatten.

- "**Voor iedereen**": Mensenrechten gelden voor iedereen, zonder onderscheid. Ze mogen geen "elite-recht" zijn of worden, waarbij sommige (meer bevoorrechte) groepen een betere bescherming zouden genieten dan andere, zij het omwille van socio-economische redenen dan wel omwille van een verschil in kennis, oorsprong, opleiding of andere gronden. Als Vlaams Mensenrechteninstituut willen we bewust aandacht besteden aan groepen of personen in een minder sterke positie, om welke reden dan ook. We hebben er actief aandacht voor om niemand achter te laten en streven naar een zo inclusief mogelijk Vlaanderen.

4.2. Visie

Mensenrechten werkelijk maken voor iedereen is een ambitieuze, maar haalbare lange-termijndoelstelling, die vervolgens verder kan worden geconcretiseerd tot de volgende visie:

Het Vlaams Mensenrechteninstituut beschermt en bevordert in alle onafhankelijkheid de mensenrechten in Vlaanderen, met het oog op een vrij, gelijk- en menswaardig bestaan voor iedereen. We bieden bijstand aan iedereen die te maken krijgt met een schending van de mensenrechten. Mensen die discriminatie (of een weigering van redelijke aanpassingen ingeval van handicap) melden, kunnen beroep doen op bemiddeling, en/of oordeelsvorming door de Geschillenkamer. We verhogen de kennis over de mensenrechten door onderzoek en bewustwording en adviseren overheden en organisaties om in lijn te handelen met de internationale mensenrechtenverdragen. In dialoog met partners en het middenveld zet het Vlaams Mensenrechteninstituut in op een inclusieve Vlaamse samenleving.

4.3. Waarden

Het Vlaams Mensenrechteninstituut wil een door waarden gedreven organisatie zijn waarbij alle medewerkers zich laten leiden door de vijf kernwaarden van onze open en inclusieve organisatie. Deze kernwaarden vormen als het ware ons interne kompas. Dit zijn:

Onafhankelijkheid

Het Vlaams Mensenrechteninstituut is onafhankelijk van externe invloeden, zodat het objectief en autonoom kan werken. Dit betekent dat we ons niet laten leiden door de specifieke belangen van derden (organisaties, overheden, regeringen en ministers, politieke partijen, maar evenmin niet-gouvernementele organisaties). We gaan onze eigen weg. We willen leiderschap, impact en daadkracht tonen.

Toegankelijkheid & laagdrempeligheid

Het Vlaams Mensenrechteninstituut is onafhankelijk van externe invloeden, zodat het objectief en autonoom kan werken. Dit betekent dat we ons niet laten leiden door de specifieke belangen van derden (organisaties, overheden, regeringen en ministers, politieke partijen, maar evenmin niet-gouvernementele organisaties). We gaan onze eigen weg. We willen leiderschap, impact en daadkracht tonen.

Deskundigheid

Het Vlaams Mensenrechteninstituut is een kennisgedreven organisatie en streeft naar hoogwaardige expertise en professionaliteit in zijn gehele werking. Professionaliteit betekent voor ons ook dat wij proactief tewerk gaan. Wij wachten niet gewoon af, maar treden proactief op waar mensenrechten in de verdrukking komen. Uiteraard zijn vaak terugkerende meldingen en klachten mogelijke signalen of knipperlichten, maar wij willen geen uitsluitend op klachten gebaseerde organisatie zijn.

Het instituut streeft een reputatie na als dé onpartijdige referentie in Vlaanderen inzake mensenrechten, discriminatie en handicap. Adviezen, aanbevelingen, onderzoeksrapporten,... van het instituut worden zowel in de academische, gerechtelijke, politieke wereld als in de bredere samenleving gerespecteerd en opgevolgd. Het instituut werkt daarbij enerzijds vanuit juridisch perspectief, maar ook vanuit een bredere, maatschappelijke blik waarbij ook sociologische, filosofische, pedagogische,... perspectieven aan bod komen.

Diversiteit en meerstemmigheid

Het Vlaams Mensenrechteninstituut streeft naar een organisatiecultuur waarin elke achtergrond, mening en overtuiging een stem heeft. We vinden het belangrijk om wat we naar buiten uitdragen, ook binnen onze eigen organisatie toe te passen. Wij willen de samenleving zo goed mogelijk weerspiegelen en willen onze organisatie verrijken met mensen met verschillende achtergronden en perspectieven. Gelijke kansen, diversiteit en inclusie zijn de leidraad in onze dagdagelijkse werking en ons personeelsbeleid.

Dialoog & Samenwerking

Het Vlaams Mensenrechteninstituut streeft naar open communicatie en samenwerking met partners en belanghebbenden. Zowel op internationaal als nationaal vlak zijn er vele partners voorhanden waarmee we willen samenwerken. Vermijden van voor de burger nadelige fragmentatie en realiseren van complementariteit zijn daarbij ons *leitmotiv*.

5. Strategische en operationele doelstellingen

Binnen de strategische en operationele doelstellingen wordt in dit plan een onderscheid gemaakt tussen onze decretaal bepaaldebasisopdracht enerzijds, en de thematische prioriteiten anderzijds, waar omwille van de maatschappelijke context en urgentie extra aandacht zal aan worden besteed. Verder identificeren wij nog twee bijkomende types ("clusters") van strategische en operationele doelstellingen, namelijk op vlak van sterke en duurzame partnerschappen en interne performantiedoelstellingen voor de organisatie.

Binnen elke cluster werden één of meerdere strategische doelstellingen geïdentificeerd, die vervolgens verder worden uitgewerkt in een beperkt aantal operationele doelstellingen met 2025-2029 als tijdshorizon. Deze doelstellingen zullen in jaarlijkse operationele werkplannen verder worden geconcretiseerd. Vanuit onze waarden rond toegankelijkheid en meerstemmigheid, nemen wij ons voor om in de toekomst over ontwerpen van deze jaarplannen (tijdig) alle relevante stakeholders te consulteren (bvb. via de in ons organigram voorziene "klankbordgroep handicap", of de "transversale werkgroep middenveld").

5.1. Basisopdracht

5.1.1. Beschermen en bevorderen van mensenrechten

De basisopdracht van het instituut, verankerd in het decreet van 28 oktober 2022, vormt het fundament van zijn werking en belichaamt zijn unieke identiteit als onafhankelijke, onpartijdige en kennisgedreven organisatie. Door mensenrechten effectief te beschermen en te bevorderen en discriminatie te bestrijden, maakt het instituut zijn missie waar. Als betrouwbare en ervaren partner willen wij het 'mensenrechtelijke' kompas zijn in een snel veranderende wereld, waarbij wij steeds trouw blijven aan ons decretaal bepaalde mandaat: mensenrechten niet alleen bewaken, maar ook werkelijkheid maken voor iedereen in Vlaanderen.

In onze basisopdracht worden wij gedreven door onze vijf kernwaarden: 1° *onafhankelijkheid* garandeert een neutrale en objectieve aanpak; 2° *toegankelijkheid* maakt het instituut laagdrempelig voor iedereen; 3° *deskundigheid* waarborgt de kwaliteit van zijn werk; 4° *diversiteit en meerstemmigheid* zorgen ervoor dat alle stemmen gehoord worden; en 5° *dialoog en samenwerking* bevorderen constructieve oplossingen, met respect voor eenieders rol en bevoegdheid. In tegenstelling tot de thematische prioriteiten, die flexibel inspelen op specifieke uitdagingen zoals huisvesting of digitalisering, vormt de basisopdracht een tijdloos kader dat consistent blijft ongeacht de context en de waarden tastbaar maakt in elke activiteit, van bijstand aan burgers tot advies aan overheden.

5.1.2. Kernactiviteiten

De basisopdracht van het instituut is het beschermen en bevorderen van de mensenrechten in Vlaanderen op een onafhankelijke, onpartijdige en toegankelijke wijze. Deze opdracht wordt uitgevoerd via zeven operationele kernactiviteiten, die elk een directe verbinding hebben met één of meerdere waarden van het instituut. Deze activiteiten brengen de missie en visie tot leven en versterken de eigenheid van het instituut:

- **Eerstelijnsbijstand**
  Het instituut biedt eerstelijnsbijstand aan iedereen die een schending van mensenrechten meldt, met informatie, advies en warme doorverwijzing, in lijn met het *no wrong door* principe. Dit weerspiegelt de *deskundigheid en toegankelijkheid*, een kernwaarde die ervoor zorgt dat het instituut laagdrempelig is voor alle Vlamingen.

- **Bemiddeling**
  Bij discriminatieklachten faciliteert het instituut vertrouwelijke bemiddeling, waarbij het als neutrale derde optreedt. Deze activiteit belichaamt *dialoog en samenwerking,* met een focus op oplossingen die recht doen aan alle partijen.

- **Oordeelsvorming**
  De Geschillenkamer velt onafhankelijke en transparante oordelen over discriminatie-zaken (discriminatie zoals omschreven in het Gelijkekansendecreet of het Decreet evenredige participatie op de arbeidsmarkt). Dit proces – waarin partijen in gelijke mate aan bod komen en gehoord worden - steunt op *onafhankelijkheid en deskundigheid,* en biedt burgers een gezaghebbende stem. Daarbij nemen laagdrempeligheid en het verzekeren van toegankelijkheid in de procedure een centrale rol en is er bijzondere aandacht voor eventuele machtsonevenwichten en het garanderen van wapengelijkheid.

- **Advies**
  Het instituut adviseert overheden en organisaties om beleid af te stemmen op mensenrechtenverdragen. Bij deze adviezen worden de verschillende perspectieven en affectoren aanwezig in de samenleving steeds betrokken en zo mogelijk geëxpliciteerd. Deze taak wordt uitgevoerd met *deskundigheid* en een onpartijdige blik, in lijn met de eigenheid van het instituut als objectieve partner.

- **Onderzoek**
  Door onafhankelijke studies uit te voeren, vergroot het instituut de kennis over mensenrechten. Hierbij ziet het toe op maatschappelijke evoluties die een impact hebben op de bescherming van de mensenrechten. Onderzoek vertrekt steeds vanuit wetenschappelijke analyse, waarbij juridische, sociologische en andere perspectieven worden geïntegreerd, wat de brede en *meerstemmige* aanpak van het instituut onderstreept.

- **Monitoring**
  Het instituut volgt de stand van mensenrechten op en rapporteert hierover, nationaal en internationaal. Deze taak rust op *onafhankelijkheid*, waarmee het instituut een betrouwbare barometer blijft zonder vooringenomenheid.

- **Bewustwording**
  Via campagnes, vormingen, lezingen, lessenpakketten en informatiesessies (o.m. verspreid via het onderwijs) bevordert het instituut een mensenrechtencultuur. Dit sluit aan bij *toegankelijkheid en dialoog,* en draagt bij tot het realiseren van onze missie, door burgers en organisaties te versterken.

Een essentieel onderdeel van de basisopdracht is het bijzondere mandaat van het instituut als toezichthouder op het VN-handicapverdrag (art. 6 al. 3). Deze taak verplicht het instituut om dit perspectief te integreren in al zijn activiteiten, met bijzondere aandacht voor de rechten van personen met een handicap. De oprichting van een klankbordgroep met ervaringsdeskundigen, vastgelegd in december 2024, illustreert deze inzet. Deze groep zorgt voor structurele participatie en weerspiegelt de waarde van *pluralisme en meerstemmigheid*, waarbij het instituut niet alleen luistert, maar ook handelt vanuit de geleefde ervaring van deze gemeenschap.

Het Vlaams Mensenrechteninstituut onderscheidt zich door zijn unieke aanpak in het bewaken en bevorderen van mensenrechten in Vlaanderen. Het instituut opereert vanuit een breed mandaat met een onafhankelijke, kennisgedreven en wetenschappelijk onderbouwde werkwijze, waarbij onpartijdigheid en objectiviteit centraal staan. Het instituut kiest bewust geen partij in politieke of maatschappelijke debatten, maar biedt empathische en toegankelijke ondersteuning aan burgers, overheden en organisaties. Het instituut onderscheidt zich door steeds te vertrekken van het pluralisme en de meerstemmigheid die er in de samenleving aanwezig zijn, en laat deze ook zoveel mogelijk in de eigen werking doorwerken. Anders dan belangenorganisaties heeft het instituut niet als taak de belangen van bepaalde groepen of partijen te verdedigen, maar er integendeel te zijn voor alle burgers, en de fundamentele rechten en plichten van alle mensen tegen elkaar af te wegen. Een mensenrechtelijke aanpak staat dus steeds centraal in onze analyses.

Door expertise te delen via proactieve en vraaggestuurde activiteiten – zoals bewustwordingscampagnes, adviezen en onderzoek – fungeert het als een betrouwbare partner die mensenrechtenkwesties helder duidt zonder een vooraf bepaalde beleidsvisie op te dringen. Het instituut luistert met empathie en suggereert werkwijzen of -methodes, maar laat de uiteindelijke keuzes aan democratische processen over. In een tijd waarin kwesties zoals migratie, klimaat en digitalisering steeds vaker door een mensenrechtenlens worden bekeken, bewaakt het instituut de minimumstandaarden zonder de onafhankelijkheid te compromitteren.

5.2. Thematische prioriteiten

5.2.1. Selectiecriteria

Bij het bepalen van de thematische prioriteiten hebben wij een set gehanteerd van zorgvuldig geselecteerde criteria om ervoor te zorgen dat de keuzes aansluiten bij onze missie, visie en waarden, en maximale impact genereren. De relevantie van de prioriteiten werd beoordeeld op basis van hun bijdrage aan het beschermen en bevorderen van mensenrechten, met bijzondere aandacht voor de meest urgente en structurele uitdagingen in het Vlaanderen van vandaag. Daarnaast wordt gekeken naar de haalbaarheid, waarbij middelen, capaciteiten en de organisatorische slagkracht een belangrijke rol spelen. De samenwerkingsmogelijkheden met andere actoren, zoals overheden, maatschappelijke organisaties en internationale partners, worden eveneens in overweging genomen om synergie en impact te versterken. Tot slot wordt de duurzaamheid van de prioriteiten gewogen, met de nadruk op het creëren van structurele en langdurige verbeteringen in mensenrechtensituaties. Deze criteria waarborgen een strategische focus die zowel ambitieus als realistisch is, en die de organisatie in staat stelt zijn doelen effectief te realiseren.

Concreet leidt dit tot de volgende schematische voorstelling van criteria, die hieronder hoofdzakelijk zullen toegepast worden voor de verantwoording van de geïdentificeerde thematische prioriteiten, maar die *mutatis mutandis* ook voor de overige clusters gelden:

Impact en urgentie

Mogelijke schendingen van rechten zijn het vertrekpunt, waarbij zowel kwalitatieve als kwantitatieve overwegingen spelen en met extra aandacht voor individuele dossiers en kwetsbare groepen (zoals personen met een handicap, sans-papiers, ouderen)

Mede gedreven door:

- Actualiteit: grote actuele achteruitgang die het instituut wil tegengaan of positieve maatschappelijke evoluties die het wil ondersteunen.
- Internationale (rapporterings)verplichten of andere internationale kwesties

Extra argumenten van maatschappelijke aard

Algemeen belang en draagvlak:

Alle acties dragen bij aan het vergroten van het draagvlak voor mensenrechten en aan het algemeen belang en gedeelde goed van de samenleving.

Duurzaamheid

We streven ernaar dat mensenrechtenschendingen (structureel) ophouden.

Organisatorische overwegingen

Uitstraling instituut en meerstemmigheid

Elke actie moet passen binnen het gezag dat het instituut wil opbouwen als onafhankelijk instituut dat zowel juridisch hoogstaand als wetenschappelijk en feitelijk onderbouwd werk aflevert, een mensenrechteninstituut dat niet de taak heeft van de uitvoerende macht om beleidskeuzes te maken, maar om de mensenrechtelijke grenzen aan te geven waarbinnen aan beleid kan worden gedaan. Complexe thema's gaan we niet uit de weg, maar we kiezen telkens voor een pluralistische en onpartijdige benadering waarbij alle perspectieven en betrokken stakeholders in rekening worden gebracht.

Dit uit zich ook in de oordelenwerking. Beslissingen moeten goed worden uitgelegd, ook naar de in het ongelijk gestelde partijen. Een goede opvolging van oordelen door het Instituut (de mate waarin zij in de praktijk worden nageleefd of niet), en de zichtbaarheid die daaraan wordt gegeven, speelt daarbij een belangrijke rol. Publicatie van de oordelen heeft op die manier niet zomaar alleen een afradend, maar ook een stimulerend effect.

Vraaggestuurd versus autonoom optreden

Onze prioriteiten worden mee geïnspireerd door de ontvangen klachten en meldingen, waarvan sommigen als knipperlicht kunnen worden aangemerkt. Tegelijk identificeren we zelf ook zelf problemen en uitdagingen, op basis van onderzoek, actualiteit, input van het middenveld,..

In-house expertise

Hoewel steeds bijkomende expertise kan worden aangetrokken of ontwikkeld, houden we er ook rekening meer of er voldoende interne expertise aanwezig is. desgevallend kan ook (tijdelijk) beroep worden gedaan op externe expertise indien nodig.

Middelen en tijd

Keuzes worden afgestemd op de beschikbare middelen, capaciteit en tijd

Toegevoegde waarde en mogelijke synergiën

Het instituut heeft een unieke opdracht (breed mensenrechtenperspectief, en individuele en quasi jurisdictionele dienstverlening) die andere partijen niet kunnen bieden. We streven naar concrete resultaten met focus op waar het instituut het verschil kan maken ten opzichte van andere organisaties, aanvullend of in samenwerking.

5.2.2. Overzicht thematische prioriteiten

Het instituut heeft een breed mandaat om de bescherming en bevordering van alle mensenrechten in zijn geheel te waarborgen. We zien toe op alle mensenrechten en zijn actief in alle Vlaamse beleidsdomeinen in lijn met onze missie/visie. Daarnaast identificeren we vier specifieke thema's die in de komende jaren bovenop onze basiswerking extra aandacht krijgen in onze werking.

Strategische doelstelling 1: Recht op huisvesting / wonen

We zetten ons in voor het waarborgen van het recht op wonen, vrij van gedwongen uitzettingen en arbitraire inmenging, en inclusief het recht om de eigen woning te kiezen.

Iedereen heeft recht op gelijkwaardige toegang tot een volwaardige woning, tegen een betaalbare prijs en met woonzekerheid. We hebben daarbij bijzondere aandacht voor het aanpakken van discriminatie. Onze geïntegreerde aanpak houdt rekening met de afweging van verschillende rechten, zoals het recht op non-discriminatie, het recht op wonen, het eigendomsrecht en het recht op een gezond leefmilieu en klimaat.

Motivering

Impact en urgentie:

- Het recht op wonen staat zowel binnen Europa als in Vlaanderen onder druk door de toenemende woningprijzen, sociale ongelijkheid en een tekort aan duurzame en betaalbare woningen.
- Discriminatie op de woningmarkt blijft een hardnekkig probleem dat kwetsbare groepen (bv. mensen met een migratieachtergrond of handicap) disproportioneel treft.

Extra argumenten van maatschappelijke aard:

- Recht op huisvesting vormt een fundament voor de waardigheid van elk individu en fungeert als "vector" voor de uitoefening van andere mensenrechten.
- Toegang tot (kwalitatief) wonen draagt bij aan de (infra)structurele verbetering van mensenrechtensituaties en de concrete leefomstandigheden van burgers
- Duurzaamheid is een component van de kwaliteit van de woning (bv. aangepast aan veranderende omgeving/leefmilieu), net zoals het een component van betaalbaarheid is (bv. beschermen tegen energiearmoede). We waken over het evenwicht tussen mogelijke conflicterende doelstellingen.

Organisatorische overwegingen:

- Het beleidsdomein Wonen is een van de belangrijkste thema's binnen de klachten die het Vlaams Mensenrechteninstituut ontvangt (met 314 meldingen en klachten op een totaal van 1.926, per 1 oktober 2024).

Mogelijke synergie:

- Samenwerking met lokale meldpunten en overheden, kan de zichtbaarheid, nabijheid en effectiviteit van het instituut versterken. Verder zijn er ook opportuniteiten voor samenwerking: met bouwpromotoren, met gemeentelijke ambtenaren, met architectenopleidingen, ...

Operationele doelstelling 1.1: Menswaardig wonen

Iedereen heeft recht op menswaardig wonen.

We dragen ertoe bij dat iedereen over de vrijheid beschikt een eigen woning te kiezen, van goede kwaliteit, in een behoorlijke woonomgeving, tegen een betaalbare prijs en met woonzekerheid.

Voorbeelden van mogelijke initiatieven:

- Bewustzijn verhogen mbt redelijke aanpassingen, grote gezinnen, ouderen, ...
- Beschermen tegen misbruik: vochtige huizen, slecht geïsoleerd, huisjesmelkerij, willekeurige uithuiszetting,...
- Behoorlijke woonomgeving: link met milieurechten, overstroming, luchtvervuiling, recht op gezond leefmilieu,...
- Betaalbare prijs en geen onnodige regulering wachtlijsten sociale woningen, premies, lokale binding, tekorten op de private huurmarkt, energiearmoede,...

Operationele doelstelling 1.2: Discriminatie op de woningmarkt

We bestrijden discriminatie op de huur- en koopmarkt en verhogen het bewustzijn bij de betrokken partijen.

Strategische doelstelling 2: Menselijke waardigheid en autonomie

We streven naar het waarborgen van de menselijke waardigheid en autonomie, door het bevorderen van een respectvolle, mensgerichte aanpak en het garanderen van het recht op betekenisvolle participatie van alle burgers.

Wij dragen ertoe bij dat in de gehele samenleving waardigheid en participatie als kernwaarden worden erkend. We hebben daarbij bijzondere aandacht voor kwetsbare personen (bv. in de zorgsector). We willen bijdragen aan een “cultuur van zorg”, die zich richt op de individuele behoeften en voorkeuren van mensen, ongeacht hun achtergrond of situatie.

Motivering

Impact en urgentie:

- Uit recente cijfers van Statistiek Vlaanderen blijkt dat in 2021 5,0% van de 65-plussers in het Vlaamse Gewest in een woonzorgcentrum woonde. Omgerekend gaat het dus enkel wat woonzorgcentra betreft dus al om iets meer dan 70.000 personen. *(eindnoot 40).*
- De coronacrisis heeft schrijnende tekortkomingen blootgelegd op het vlak van menselijke waardigheid in zorgvoorzieningen *(eindnoot 41)*. Ook na de coronacrisis blijft aandacht rond dit onderwerp noodzakelijk.

Extra argumenten van maatschappelijke aard:

- Het instituut wil bijzondere aandacht hebben voor de rechten en autonomie van kwetsbare personen die in instellingen verblijven, door o.m. hun stem actief te versterken en bij het toekomstig beleid te betrekken
- Specifiek rond ouderenrechten blijkt een groot draagvlak te bestaan voor meer structurele betrokkenheid, zoals bleek uit reacties op het tweede advies uit eigen beweging van het instituut.

Organisatorische overwegingen:

- Met 298 meldingen of klachten over het beleidsdomein "welzijn" *(eindnoot 42)* neemt deze materie een belangrijke positie in. Bovendien kan het instituut verder bouwen op eerdere expertise, zoals het eerder ontwikkeld advies uit eigen beweging: "Ouderen en mensenrechten: tellen ouderen nog mee?" (23 april 2024).
- Vlaanderen is gehouden om het OPCAT-protocol te ratificeren en effectief te implementeren; bijkomende structurele aandacht rond opsluiting en menselijke waardigheid is nodig, via het aanstellen van een Vlaams preventiemechanisme. Het instituut is hiertoe gemandateerd en werkt samen met andere instellingen aan het vereiste nationale preventiemechanisme (NPM).

Mogelijke synergie:

- Samenwerking met koepels en belangenverenigingen van o.m. (zorg)aanbieders, mantelzorgers en/of patiënten kan bijdragen aan een breder draagvlak en een efficiëntere uitvoering van deze doelstellingen.

Operationele doelstelling 2.1: Mensen(rechten) in zorg-voorzieningen

We bevorderen een zorg die vertrekt van de menselijke waardigheid in voorzieningen door aandacht voor de autonomie van bewoners te versterken.

We wijzen overheden en instellingen op de noodzaak van betekenisvolle participatie. Instellingen, met name die waar onmondige patiënten aanwezig zijn, maken we bewust van de noodzaak van mechanismen die machtsconcentratie beperken en inspraak of transparantie garanderen. We zien erop toe dat de organisatie van zorg zodanig is ingericht dat participatie en transparantie zijn gewaarborgd.

Operationele doelstelling 2.2: Menselijke behandeling & bestraffing

We versterken het onafhankelijk toezicht in instellingen, waaronder zorginstellingen, psychiatrische instellingen en ouderenzorg, om de rechten, waardigheid en bescherming van burgers en bewoners te waarborgen.

We leveren aldus een significante bijdrage aan het proces van de (ratificatie en) implementatie van het Facultatief Protocol bij het VN-Verdrag tegen foltering en andere wrede, onmenselijke of onterende behandeling of bestraffing (OPCAT).

Operationele doelstelling 2.3: Cultuur van menselijke waardigheid en autonomie in de samenleving

We stimuleren initiatieven die menselijke waardigheid en autonomie versterken in de bredere samenleving en ondersteunen deze door middel van bewustmaking, educatie en het delen van goede praktijken.

We ontwikkelen tools, richtlijnen en trainingen om actoren in verschillende sectoren te helpen bij het implementeren van op mensenrechten gebaseerde en participatieve benaderingen. Aldus versterken we inclusieve structuren en betekenisvolle participatie en bevorderen we interactie, met bijzondere aandacht voor kwetsbare groepen, zodat iedereen volwaardig kan bijdragen en deelnemen aan de samenleving.

Strategische doelstelling 3: Inclusie

We zetten in op het bevorderen van inclusie door erkenning te geven aan de unieke waarde en bijdrage van diverse groepen in Vlaanderen.

Inclusie gaat verder dan (louter) juridische gelijkwaardigheid; het beoogt respect voor de intrinsieke waarde en waardigheid van iedere persoon en streeft naar volledige participatie van iedereen in de sociale, economische en culturele samenleving. *(eindnoot 43).*

Vanuit het bijzonder mandaat van het instituut inzake het VN-verdrag Handicap, wordt specifieke aandacht besteed aan de inclusie van mensen met handicap en dit binnen alle domeinen die onder Vlaamse bevoegdheid vallen. De inclusieprincipes uit het Verdrag vormen het referentiekader. We doelen op volledige en daadwerkelijke participatie van mensen met een handicap aan de reguliere samenleving. Dit met respect voor hun inherente waardigheid en persoonlijke autonomie, met inbegrip van hun vrijheid zelf keuzes te maken.

Motivering

Impact en urgentie:

- Aandacht rond inclusie sluit rechtstreeks aan bij de missie van het instituut om mensenrechten “werkelijkheid te maken … voor iedereen”
- Het instituut heeft een bijzondere opdracht in de bevordering, de bescherming en de opvolging van de uitvoering van het VN-verdrag Handicap

Extra argumenten van maatschappelijke aard:

- Toegankelijkheid en laagdrempeligheid zijn een kernwaarde van het instituut
- Ook uit het recente regeerakkoord blijkt dat inclusief onderwijs een belangrijk aandachtspunt is in Vlaanderen.
- Voor beeldvorming en bewustwording rond inclusie, is ook de mediasector essentieel.

Organisatorische overwegingen:

- Onderwijs vormt met 503 ontvangen meldingen en klachten *(eindnoot 44)* het meest vertegenwoordigde beleidsdomein met daarbinnen nadruk op toegankelijkheid en redelijke aanpassingen
- Door in de eigen werking maximaal in te zetten op laagdrempeligheid en toegankelijkheid – zoals in de klankbordgroep handicap, in de dienstverlening t.a.v. burgers, in de procedure voor de Geschillenkamer - stimuleert het instituut duurzame '*best practices*'.

Mogelijke synergie:

- Het handicapveld in Vlaanderen is divers, met specifieke noden per type handicap. Samenwerking met koepels en organisaties binnen de verschillende sectoren kan synergie opleveren, zonder afbreuk te doen aan deze eigenheid.

Operationele doelstelling 3.1: Een inclusieve en toegankelijke publieke ruimte

We verbeteren de inclusiviteit en toegankelijkheid van publieke ruimtes en diensten, met bijzondere aandacht voor mensen met een handicap en andere specifieke doelgroepen zoals mensen met migratieachtergrond of uit de LGBTQI+ gemeenschap.

We vergroten de bewustwording bij burgers, private en publieke actoren over het belang van inclusie, pluralisme en meerstemmigheid in publieke ruimtes en overheidsdiensten. In samenwerking met partnerorganisaties pleiten we voor praktische maatregelen, zoals toegankelijke infrastructuur, diensten en aanpassingen in het openbaar vervoer, sport, cultuur, jeugdbewegingen.

Operationele doelstelling 3.2: Onderwijs, cultuur, werk en media

We bevorderen inclusie in de dagdagelijkse leefomgeving van de Vlaming, in het bijzonder in de beleidsdomeinen onderwijs, cultuur, werk of media door toe te zien op methoden, processen, lesmaterialen en digitale leeromgevingen.

Specifiek binnen onderwijs bestrijden we discriminatie van leerlingen zodat zij zich volledig kunnen ontplooien en actief kunnen deelnemen aan het onderwijs. Binnen het hoger onderwijs hebben wij bijzondere aandacht voor mensen uit sociaal armere klassen, personen met leerstoornissen en mensen met een migratieachtergrond, aangezien zij structureel een pak sneller afvallen. En we bieden ondersteuning bij de implementatie van redelijke aanpassingen en spelen in op specifieke noden van kwetsbare groepen in onderwijsinstellingen.

Binnen de mediasector bevorderen we diversiteit voor en achter de schermen en werken we op basis van alle discriminatiegronden, waaronder mensen met een beperking, LGBTQI+ personen en personen van kleur.

Strategische doelstelling 4: Digitalisering

We streven naar een transversaal, overkoepelend mensenrechtenperspectief inzake digitalisering in Vlaanderen

De wereld wordt steeds meer digitaal. De digitale transformatie van Vlaanderen is ook één van de centrale aandachtspunten binnen het nieuwe Vlaamse regeerakkoord. Het instituut wil ervoor zorgen dat de digitale transformatie in Vlaanderen verloopt op een manier die mensenrechten respecteert (of zelfs versterkt). Digitalisering biedt enerzijds grote mogelijkheden, zoals een meer toegankelijke en persoonlijke overheid, en versterking van deelname aan democratie, kunst en cultuur. Tegelijk brengt digitalisering risico's met zich mee, zoals uitsluiting, overmatig toezicht en schending van privacy.

Motivering

Impact en urgentie:

- Digitalisering raakt alle domeinen van het leven en overheidsbeleid. Het vermijden van uitsluiting (e-inclusie), overmatig toezicht (surveillance) en ondoorzichtige AI-systemen zijn urgente aandachtspunten die steeds belangrijker worden in Vlaanderen.

Extra argumenten van maatschappelijke aard:

- De risico's verbonden aan digitalisering treffen vooral kwetsbare groepen. Het instituut heeft een opdracht om deze groepen te beschermen en te ondersteunen in het kader van hun mensenrechten.
- Digitalisering biedt kansen voor meer duurzame organisatie van overheid en samenleving. Het instituut heeft echter ook oog voor risico's, zoals overmatig energiegebruik en nieuwe vormen van uitsluiting, die bij ondoordachte toepassing kunnen ontstaan.

Organisatorische overwegingen:

- Zowel binnen het instituut als de Vlaamse overheid is uitgebreide expertise aanwezig.
- Door in de eigen werking maximaal in te zetten op laagdrempeligheid en toegankelijkheid – zoals in de klankbordgroep handicap, in de dienstverlening t.a.v. burgers, in de procedure voor de Geschillenkamer - stimuleert het instituut duurzame '*best practices*'.

Mogelijke synergieën:

- Het maatschappelijke debat rond digitalisering in Vlaanderen is eerder gefragmenteerd. Door samen te werken met actoren zoals het expertisecentrum AI van Digitaal Vlaanderen, de Vlaamse Toezichtcommissie voor Gegevensverwerking, het Kenniscentrum Data & Maatschappij, het lerend netwerk VVSG en onderzoeks- en kennisinstellingen, kan het instituut meerwaarde creëren.

Operationele doelstelling 4.1: e-inclusie

We bevorderen aandacht bij beleidsmakers over de risico's van de digitale kloof en zetten ons, samen met partners, in voor digitale inclusie door kwetsbare groepen te ondersteunen met toegankelijke tools, opleidingen en waar nodig aandacht voor niet-digitale alternatieven. We stimuleren bewustwording bij beleidsmakers over de risico's van de digitale kloof en het bevorderen van maatregelen die digitale toegankelijkheid voor iedereen garanderen.

We ondersteunen kwetsbare groepen in hun toegang tot en gebruik van digitale technologieën. In samenwerking met organisaties en instellingen ontwikkelen we praktische tools en opleidingen om de digitale vaardigheden en toegang te bevorderen, met het oog op volledige deelname aan de (digitale) samenleving. Wanneer dit niet realistisch is of om andere redenen niet mogelijk of niet gewenst, stimuleren we aandacht voor (niet-digitale) alternatieven.

Operationele doelstelling 4.2: surveillance

We waken over transparantie en proportionaliteit bij surveillancetechnologieën, waarborgen de bescherming van grondrechten en adviseren beleidsmakers over gepaste regulering en toezicht.We richten ons op overheden en private actoren. We waarborgen het datt gebruik van digitale technologieën, zoals 'slimme camera's', in evenwicht blijft met de bescherming van de grondrechten van burgers, zoals het recht op privacy en de vrijheid van beweging.

We adviseren beleidsmakers over passende regulering en toezichtmechanismen die onnodige of disproportionele surveillance vermijden.

Operationele doelstelling 4.3: artificiële intelligentie

We zien toe op de naleving van AI-regelgeving met focus op hoog-risicosystemen, ondersteunen de implementatie van waarborgen zoals transparantie en menselijke tussenkomst, en versterken het bewustzijn over de ethische en mensenrechtelijke impact van AI. We zien toe op op de naleving van het regelgevend kader over artificiële intelligentie (AI), met bijzondere aandacht voor hoog-risicosystemen in belangrijke maatschappelijke contexten zoals kritieke infrastructuur, onderwijs, wetshandhaving, asiel en de democratische processen. Onze invalshoek daarbij is vooral het vermijden van nieuwe vormen van discriminatie of mensenrechtenschendingen (vb. door algoritmes of weinig transparantie).

We monitoren en ondersteunen de implementatie van bepaalde waarborgen, zoals transparantie van algoritmen, menselijke tussenkomst bij beslissingen en het uitvoeren van een *Fundamental Rights Impact Assessment* (FRIA)

We dragen bij aan bewustmaking en ondersteuning van organisaties, bedrijven en burgers om de (negatieve) ethische en mensenrechtenimpact van AI-systemen te begrijpen en minimaal te houden.

5.3. Sterke en duurzame partnerschappen

Het Oprichtingsdecreet kent het instituut uitgebreide mogelijkheden tot samenwerking toe. Zo bepaalt artikel 23 dat het instituut samenwerkt met instellingen, diensten, organisaties en personen die actief zijn op het gebied van de bescherming en bevordering van mensenrechten. Dit enerzijds met het oog op enerzijds consultatie en aanmoediging bij meldingen of klachten over mensenrechtenschendingen, maar anderzijds ook op wederzijdse doorverwijzing van meldingen of klachten of doorsturing ervan. Het instituut werkt in het bijzonder structureel samen met alle mensenrechteninstellingen in België en sluit met elk van de Vlaamse sectorale mensenrechteninstellingen een samenwerkingsprotocol om deze samenwerking vorm te geven. *(eindnoot 45).*

5.3.1. Strategische doelstelling

Zowel binnen de private als de publieke sector zijn er organisaties waarmee wij gelijkaardige doelen of taken delen of die hierop aanvullend of versterkend kunnen zijn, en waarmee we op structurele basis samenwerkingen aangaan. Onze uitgangspunten daarbij zijn:

1. Versterking van elkaars maatschappelijke en gedeelde doelstellingen.
   Samenwerking berust op wederzijds respect en erkenning van elkaars bijdragen aan het beschermen en bevorderen van mensenrechten in Vlaanderen.

2. Efficiënte doorverwijzing en samenwerking in klachtenbehandeling:
   We faciliteren doorverwijzing en samenwerking in het behandelen van mensenrechten-meldingen en discriminatieklachten zodat burgers op een laagdrempelige, warme, vlotte manier worden geholpen op maat van hun noden.

3. Ondersteuning met advies, expertise, tools en informatie:
   We gaan in dialoog, laten ons adviseren en zorgen voor de ontwikkeling en uitwisseling van kennis, tools en informatie, waarmee we elkaar versterken in het werk.

4. Op de kaart zetten van het instituut als een betrouwbare partner, als kennis- en expertisecentrum rond mensenrechten in Vlaanderen:
   We streven naar constructieve samenwerking en dialoog, met respect voor ieders autonomie.

We formuleren één overkoepelende strategische doelstelling als basis voor een structurele samenwerking met onze belangrijkste stakeholders.

We gaan duurzame en versterkende samenwerkingen aan met een breed spectrum aan partners, waaronder de sectorale Vlaams en federale mensenrechteninstellingen, belangenorganisaties, klachtenlijnen, beleidsactoren en onderwijs- en kennisinstellingen, het beleid en de gerechtelijke wereld. We streven naar versterking, complementariteit, constructieve samenwerking en dialoog en dit met respect voor ieders autonomie.

5.3.2. Operationele doelstellingen

Voor elke stakeholdercategorie identificeren we vervolgens een operationele doelstelling, uitgaande van de eigenheid van elk samenwerkingsverband en waarbij we verduidelijken hoe wij, vanuit onze onafhankelijke opdracht, de samenwerking zien: hoe verhouden we ons, wat bindt en onderscheidt ons van de verschillende partners.

1. Internationale, federale en Vlaamse, algemene en sectorale mensenrechteninstellingen

De federale en Vlaamse, algemene en sectorale mensenrechteninstellingen zijn onze sleutelpartners. Samen dekken we het gehele mensenrechtenspectrum af in alle domeinen die voor de Vlaamse burger relevant zijn.

In internationale context streven wij samen met de betrokken collega's actief naar een accreditatie van het gehele mensenrechtenmechanisme op A-niveau.

Met de Vlaams sectorale, de federale mensenrechten-instellingen en de internationale netwerken werken wij samen met het oog op enerzijds een volledige en integrale bescherming van mensenrechten binnen alle relevante beleidsdomeinen en anderzijds een vlotte, warme en laagdrempelige doorstroom van klachten en meldingen van burgers, volgens het no-wrong-door principe. We werken richting maximale synergie en complementariteit, steeds binnen de grenzen van de bevoegdheidsverdelende regels.

2. Netwerk individuele dienstverlening

In onze bijstandsopdracht rond klachten en meldingen zijn onze belangrijke partners (lokale) instellingen en organisaties die op individueel niveau met burgers werken, hulpverlening bieden dan wel specifiek klachten behandelen (handhaving), in de sfeer van mensenrechten en/of discriminatie. We werken met hen samen met oog op een integrale dienstverlening aan burgers, op maat van hun noden.

We zetten een netwerk aan samenwerkingsverbanden op met een brede waaier aan klachtendiensten, thematische en andere meldpunten en psychosociale hulpverleners om burgers op een warme, laagdrempelige manier te begeleiden bij meldingen en klachten. We hanteren het "no wrong door"-principe en streven naar een volledige dienstverlening op alle beleidsdomeinen, waarbij de doorverwijzing en afhandeling van klachten optimaal afgestemd is op de specifieke noden van elke burger.

3. Het maatschappelijk middenveld

Het instituut vormt als mensenrechteninstelling de ‘derde partner’ tussen overheid en middenveld. Een sterke wisselwerking met de middenveldorganisaties die mensenrechten willen bevorderen en de belangen van extra kwetsbare groepen verdedigen, is dan ook cruciaal. In lijn met de principes van Parijs en om het pluralistische karakter van het instituut te verzekeren, gaan we een structurele relatie aan met dit brede veld.

Via een klankbordgroep handicap enerzijds en de werkgroep middenveld anderzijds werken we structureel en op representatieve wijze samen met het maatschappelijk middenveld. We richten ons op het versterken van elkaars werk en gedeelde doelstellingen, door middel van dialoog en uitwisseling van kennis en inzichten rond mensenrechten en discriminatie in Vlaanderen, met bijzondere aandacht voor extra kwetsbare groepen. We zetten hierbij in op pluralisme en meerstemmigheid, met de ambitie om alle stemmen aan bod te laten komen en elke discussie genuanceerd en inclusief te benaderen.

4. Het beleid

Het beleid op lokaal, Vlaams en internationaal niveau, vormt voor het instituut een essentiële partner en is tegelijkertijd onderwerp van zijn werk, gezien de adviserende en toezichthoudende rol die het instituut vervult. Die dubbele rol van het instituut maakt deze samenwerking complex, maar waardevol door de noodzaak om onafhankelijkheid te combineren met constructieve dialoog.

Met lokale overheden deelt het instituut kennis en expertise over mensenrechtenkwesties, faciliteert het de toeleiding van klachten en meldingen, en ondersteunt het bij het vertalen van internationale normen naar lokale contexten, waarbij het lokale beleid ook een belangrijke schakel vormt in de dialoog tussen burgers en het instituut, hoewel burgers eveneens direct met het instituut in contact kunnen treden om bijvoorbeeld over datzelfde lokale beleid in gesprek te gaan.

Tegelijkertijd houdt het instituut een kritische blik op beleid, signaleert het mogelijke schendingen en bevordert het bewustwording onder beleidsmakers, zonder zijn positie als ‘derde partner’ tussen overheid en middenveld te verliezen, wat zijn onafhankelijke werking versterkt en essentieel is om zijn werk richting lokale besturen te onderbouwen.

Op Vlaams niveau adviseert, rapporteert en houdt het instituut toezicht om mensenrechten te verankeren in wetgeving en praktijk, terwijl het op federaal en internationaal vlak samenwerkt met partners zoals de Verenigde Naties en andere mensenrechteninstellingen wereldwijd, al dan niet via netwerken zoals GANHRI en ENNHRI, om globale perspectieven op het beleid te integreren en lokale ervaringen te

delen. Deze internationale samenwerking stelt het instituut in staat om internationale normen en goede praktijken in zijn werk op te nemen, kennis uit te wisselen en bij te dragen aan rapportages zoals die voor het VN-handicapverdrag, waardoor het de positie van Vlaanderen binnen de mondiale mensenrechtenagenda versterkt en lokale noden naar een breder platform tilt, steeds met respect voor zijn eigen onafhankelijkheid als betrouwbare en deskundige partner die complementariteit en dialoog nastreeft.

Zo positioneert het instituut zich als een brug tussen beleidsmakers en burgers, waarbij het expertise deelt en mensenrechten structureel verankert, wat de waarden van onafhankelijkheid, dialoog en deskundigheid belichaamt en de missie ondersteunt om mensenrechten werkelijkheid te maken, zowel lokaal als in een bredere context.

We onderhouden een veelzijdige samenwerking met lokale, Vlaamse en internationale beleidsniveaus om mensenrechten te bevorderen en te bewaken, door middel van advies, toezicht en dialoog, met behoud van zijn onafhankelijke rol als bruggenbouwer. Specifiek wat het lokale niveau betreft, streven we (in samenwerking met o.m. de VVSG) naar het delen van onze expertise met lokale beleidsmakers enerzijds, en de toeleiding van klachten anderzijds.

5. Het academische midden

Het academische midden, bestaande uit universiteiten en onderzoeksinstellingen in binnen- en buitenland, vormt een cruciale partner voor het instituut vanwege zijn expertise en rol in kennisproductie. Nauwe samenwerking kan de wetenschappelijke aanpak van het instituut versterken bij het onderzoeken, monitoren en bekendmaken van resultaten in verband met mensenrechten.

Door samen te werken met deze instellingen, actief in de sfeer van mensenrechten en aanpalende domeinen zoals recht, sociologie en ethiek, richt het instituut zich op het uitwisselen van kennis en expertise, waarbij het zowel een partner als een klankbord is voor academisch onderzoek, monitoring en bewustwordingsinitiatieven. Deze banden stellen het instituut in staat om zijn analyses te verdiepen, adviezen te verrijken met wetenschappelijke onderbouwing en mensenrechteninzichten te verspreiden die relevant zijn voor beleid en samenleving, terwijl het tegelijkertijd academische kennis verbindt met praktische toepassing door projecten die mensenrechten in Vlaanderen tastbaarder maken. Hierbij deelt het instituut onderzoeksresultaten voor bewustwording en beleidsadvisering, betrekt het academische partners bij het signaleren van opkomende kwesties en draagt het bij aan een bredere maatschappelijke dialoog, waarin wetenschappelijke inzichten een inclusieve en geïnformeerde aanpak mogelijk maken, wat de waarden van deskundigheid, meerstemmigheid en dialoog weerspiegelt.

We bevorderen een duurzame samenwerking met het academische midden om zijn rol als kenniscentrum te versterken en mensenrechteninzichten toegankelijk te maken voor een breed publiek.

6. De gerechtelijke wereld

De gerechtelijke wereld, van lokale rechtbanken tot internationale hoven, speelt een sleutelrol in de handhaving van mensenrechten en vormt voor het instituut een natuurlijke partner, waarbij deze samenwerking de juridische dimensie van de basisopdracht versterkt door kennis te delen en rechtspraak te verbinden met de bredere mensenrechtenagenda, zodat het instituut kan bijdragen aan een consistente en toegankelijke toepassing van mensenrechtennormen in Vlaanderen en daarbuiten. Het instituut werkt samen met juridische actoren zoals rechtbanken, de Orde van Vlaamse Balies, de Raad van State, het Grondwettelijk Hof en internationale instanties zoals het EHRM, om kennis over mensenrechten en discriminatie te delen en te ontsluiten, waarbij het onder meer vorming organiseert, zijn eigen expertise aanbiedt en tegelijkertijd leert van juridische praktijken, en relevante rechtspraak toegankelijk maakt voor een breder publiek. Als objectieve partner treedt het instituut op als *amicus curiae* door onafhankelijke en wetenschappelijke informatie aan te reiken, signaleert het lacunes of tegenstrijdigheden in de rechtspraak die verdere aandacht verdienen, en bevordert het zo een rechtssysteem dat mensenrechten effectief beschermt. Daarnaast stimuleert het instituut de bewustwording over mensenrechten binnen deze wereld door met rechters, advocaten en andere professionals samen te werken aan initiatieven die hen informeren over internationale normen en hun toepassing, waarbij het inzichten uit monitoring en onderzoek deelt om de mensenrechtenreflex in juridische procedures te versterken, wat de samenhang tussen rechtspraak en mensenrechtenpraktijk vergroot en een rechtssysteem ondersteunt dat toegankelijk is voor alle burgers, in lijn met de waarden van deskundigheid, samenwerking, toegankelijkheid en dialoog.

We onderhouden een samenwerking met de gerechtelijke wereld om kennis over mensenrechten te delen en de toepassing ervan in de rechtspraak te bevorderen, met een focus op deskundigheid en toegankelijkheid.

5.4. Interne organisatie

Deze doelstelling richt zich op de interne werking van de organisatie en benadrukt het belang van een goed functionerende interne structuur, collegiale en effectieve samenwerking binnen teams, en het opbouwen van diepgaande kennis en vaardigheden binnen de instelling. Het uiteindelijke doel is om de externe prestaties en impact te ondersteunen.

5.4.1. Strategische doelstelling

Wij willen een performante, financieel gezonde en kennis-gedreven organisatie zijn, die een brede bekendheid draagt en die een open en collegiale werkcultuur cultiveert met respect voor het welzijn van onze werknemers. We willen een werkomgeving creëren waarin prestaties, kennis, en welzijn hand in hand gaan, waardoor we een aantrekkelijke en duurzame organisatie worden voor zowel onze huidige als toekomstige medewerkers.

5.4.2. Operationele doelstelling(en)

Dit houdt onder meer volgende operationele doelstellingen in:

We cultiveren een open en collegiale werkcultuur, respecteren het welzijn van onze medewerkers en willen ons tonen als een lerende organisatie.

We bevorderen een inclusieve, participatieve, intellectueel uitdagende en ondersteunende werkomgeving waarin medewerkers de ruimte krijgen om professioneel te groeien en die oog heeft voor een gezonde balans tussen werk en privé. We zorgen voor een omgeving waarin het welzijn van medewerkers actief ondersteund wordt, met aandacht voor individuele (leer)behoeften en uitdagingen.

We ontwikkelen en implementeren een transparant en inclusief intern communicatiebeleid dat een werkcultuur stimuleert waarin medewerkers toegang hebben tot de nodige informatie en een open communicatie en dialoog gestimuleerd worden, ongeacht de afdeling of functie. Dit beleid zorgt ervoor dat medewerkers zich verbonden voelen met de organisatie en hun collega's.

We streven ernaar een performante, transparante en financieel gezond organisatie te zijn

We bouwen aan een efficiënte, financieel gezonde en professioneel georganiseerde organisatie door onze interne processen te optimaliseren en te standaardiseren, steeds met oog voor toegankelijkheid en inclusie. Hierbij zetten we maximaal in op digitalisering en automatisering om werkprocessen te stroomlijnen, financiële transparantie te vergroten, en data-gedreven besluitvorming te ondersteunen.

We passen een coherent extern communicatiebeleid toe.

We ontwikkelen en implementeren een coherent en strategisch extern communicatiebeleid waarbij we als één organisatie communiceren. Dit beleid zorgt ervoor dat onze werking en realisaties breed en gericht bekend raken bij diverse doelgroepen. Door onze consistente boodschap in gerichte communicatiekanalen versterken we onze zichtbaarheid en vergroten we de impact van onze boodschap, met aandacht voor toegankelijkheid en inclusie.

Als mensenrechteninstelling geven wij het goede voorbeeld.

Dit impliceert ook dat we ons organiseren volgens een human rights approach, waarbij we streven naar inclusiviteit, non-discriminatie, transparantie en participatie in al onze processen, zowel intern als extern ("*lead by example*").

Eindnoten

1. Bevraging Liga Mensenrechten 2019. https://mensenrechten.be/nieuwsberichten/mensenrechtenbarometer

2. Comité voor de rechten van personen met een handicap, slotopmerkingen betreffende het initiële verslag van België 2024, https://socialsecurity.belgium.be/sites/default/files/content/docs/nl/internationaal-actief/uncrpd/crpd-cob_-be-2014-nl.pdf

3. Vlaams Regeerakkoord 2024-2029, https://www.vlaanderen.be/publicaties/vlaams-regeerakkoord-2024-2029-samen-werken-aan-een-warm-en-welvarend-vlaanderen

4. Vlaams Mensenrechteninstituut, Reactie beleidsnota Wonen, 20 maart 2025, p. 4, https://www.vlaamsmensenrechteninstituut.be/publicaties/reactie-op-de-beleidsnota-wonen-2024-2029-van-de-vlaamse-regering

5. Hierbij past wel enige voorzichtigheid, omdat er pas juridische duidelijkheid is bij hoeveel van de klachten er effectief sprake is van discriminatie nadat de Geschillenkamer zich hierover heeft uitgesproken. Wel is nu al duidelijk dat de grote vertegenwoordiging van enkele specifieke beleidsdomeinen aantoont dat daarin de problematiek van discriminatie leeft bij de bevolking. Ter vergelijking: bij de oordelen van het Nederlandse College voor de Rechten van de Mens is er jaarlijks gemiddeld in 30 à 40% van de gevallen sprake van discriminatie. In Nederland wordt bovendien rond de 80 à 90% van de oordelen vrijwillig opgevolgd. Zie de recente jaarverslagen van het College voor de Rechten van de Mens.

6. Vlaams Mensenrechteninstituut, Jaarverslag 2024, https://www.vlaamsmensenrechteninstituut.be/publicaties/jaarverslag-2024

7. Nulmeting discriminatie op de Antwerpse arbeidsmarkt, https://ebesluit.antwerpen.be/document/60a794a1ff242d3208026ef7;jsessionid=202A330BC84FAD847BD7297A6E5C611F

8. https://www.vlaanderen.be/statistiek-vlaanderen/inkomen-en-armoede/bevolking-onder-de-armoededrempel

9. Armoedebestrijding in Vlaanderen | Vlaanderen.be, https://www.vlaanderen.be/gezondheid-en-welzijn/armoede/armoedebestrijding-in-vlaanderen

10. https://www.vlaanderen.be/statistiek-vlaanderen/inkomen-en-armoede/bevolking-onder-de-armoededrempel

11. https://www.vlaanderen.be/statistiek-vlaanderen/inkomen-en-armoede/bevolking-onder-de-armoededrempel

12. https://statbel.fgov.be/nl/themas/huishoudens/armoede-en-levensomstandigheden/

risico-op-armoede-sociale-uitsluiting#figures

13. https://statbel.fgov.be/nl/themas/huishoudens/armoede-en-levensomstandigheden/risico-op-armoede-sociale-uitsluiting#figures

14. Rapport Statistiek Vlaanderen, Maatschappelijke positie en participatie van personen met een handicap, 2025/1, p. 61-67 en 129, https://publicaties.vlaanderen.be/view-file/72100

15. Woonquote | Vlaanderen.be, https://www.vlaanderen.be/statistiek-vlaanderen/bouwen-en-wonen/woonquote#nav-1-op-5-huishoudens-geeft-meer-dan-30percent-van-inkomen-uit-aan-wonen

16. Rapport Statistiek Vlaanderen, Maatschappelijke positie en participatie van personen met een handicap, 2025/1, p. 85-86 en 13. https://publicaties.vlaanderen.be/view-file/72100

17. https://www.vrt.be/vrtnws/nl/2025/04/09/nooit-eerder-zoveel-mensen-op-wachtlijst-voor-sociale-woning/

18. Rapport Statistiek Vlaanderen, Maatschappelijke positie en participatie van personen met een handicap, 2025/1, p. 80-82 en 131. https://publicaties.vlaanderen.be/view-file/72100

19. https://www.mediawijs.be/nl/artikels/digitale-ongelijkheid-belgie. Zie ook studie KBS: https://kbs-frb.be/nl/2021-het-digitaal-gebruik-van-essentiele-diensten-niet-gelijk-voor-alle-belgen?fbclid=IwAR0NVHM9byzMJancTtHkJNXJDbArbvJ0pDwWE03Ddhxj7fX3Bb63DeSa_Cw

20. https://samenleven-in-diversiteit.vlaanderen.be/over-de-survey

21. Rapport Onderzoek naar ervaringen bij verandering of afstand van religie of levensbeschouwing, https://pure.eur.nl/ws/portalfiles/portal/87084662/Rapport_onderzoek_naar_ervaringen_bij_verandering_of_afstand_van_religie_of_levensbeschouwing_0_bmmxfd.pdf

22. Rapport Onderzoek naar ervaringen bij verandering of afstand van religie of levensbeschouwing, https://pure.eur.nl/ws/portalfiles/portal/87084662/Rapport_onderzoek_naar_ervaringen_bij_verandering_of_afstand_van_religie_of_levensbeschouwing_0_bmmxfd.pdf

23. Rapport Statistiek Vlaanderen, Maatschappelijke positie en participatie van personen met een handicap, 2025/1, p. 43-45 en 129, https://publicaties. vlaanderen.be/view-file/72100

24. instituut, advies nr. 5 van 23 april 2024, beschikbaar op https://www.vlaamsmensenrechteninstituut.be/publicaties/

25. instituut , “Mensenrechten als richtingwijzers voor het Vlaanderen van morgen. Memorandum Regeerverklaring 2024” van 20 juni 2024, beschikbaar op https://www.vlaamsmensenrechteninstituut.be/publicaties/

26. https://diplomatie.belgium.be/nl/nieuws/tussenkomst-van-belgie-voor-het-euhj-om-de-lgbtqi-rechten-hongarije-te-verdedigen

27. Gender equality strategy - European Commission, https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/policies/justice-and-fundamental-rights/gender-equality/gender-equality-strategy_en

28. Artikel 27bis van het Gelijkekansendecreet, zoals ingevoegd bij wijzigingsdecreet van 22 maart 2024.

29. https://www.unhcr.org/nl/100-miljoen/

30. https://www.unocha.org/publications/report/ethiopia/ethiopia-situation-report-13-december-2024

31. https://www.worldbank.org/en/topic/poverty/overview

32. https://www.cepal.org/en/pressreleases/war-ukraine-quickens-inflation-reduces-growth-and-increases-poverty-latin-america-and

33. https://www.unicef.nl/ons-werk/kinderarbeid

34. https://www.wfp.org/publications/state-food-security-and-nutrition-world-sofi-report

35. https://www.wfp.org/publications/state-food-security-and-nutrition-world-sofi-report

36. Waters, M. C. (2024). Preparing for climate migration and integration: a policy and research agenda. Journal of Ethnic and Migration Studies, 1–20. https://doi.org/10.1080/1369183X.2024.2438449

37. 2023 World Press Freedom Index, 2023 World Press Freedom Index – journalism threatened by fake content industry | RSF https://rsf.org/en/2023-world-press-freedom-index-journalism-threatened-fake-content-industry?data_type=general&year=2023

38. https://www.tijd.be/dossiers/oorlog-in-oekraine/hoogspanning-op-vn-veiligheidsraad-poetin-we-zien-wie-je-bent/10565873.html

39. https://www.itu.int/en/mediacentre/Pages/PR-2024-11-27-facts-and-figures.aspx#:~:text=In%20total%2C%20an%20estimated%202.6%20billion%20people%20are,which%20represents%2035%20per%20cent%20of%20the%20population.

40. https://www.vlaanderen.be/statistiek-vlaanderen/zorg/zorg-en-ondersteuning-voor-ouderen

41. zie D'Espallier, A. (2020). Stemmen uit de stilte. Getuigenissenboek residentiële ouderenzorg. Commissie ad hoc voor de Evaluatie en Verdere Uitvoering van het Vlaamse Coronabeleid. Brussel: Vlaamse Ombudsdienst

42. Vlaams Mensenrechteninstituut, Mensenrechten in Vlaanderen, 28 maart 2025, p. 18 https://www.vlaamsmensenrechteninstituut.be/publicaties/rapport-mensenrechten-vlaanderen-stand-van-zaken-2024

43. We nemen hierbij de beschermde gronden uit het Gelijke Kansendecreet als vertrekpunt.

44. Vlaams Mensenrechteninstituut, Mensenrechten in Vlaanderen, 28 maart 2025, p. 18 https://www.vlaamsmensenrechteninstituut.be/publicaties/rapport-mensenrechten-vlaanderen-stand-van-zaken-2024

45. Art. 23 Oprichtingdecreet.

Vlaams Mensenrechten Instituut

Colofon

Verantwoordelijke uitgever
David Stevens
Directeur

Vormgeving
Michel Wouters
Corporate Cannibal

Het Strategisch plan is digitaal te raadplegen via vlaamsmensenrechteninstituut.be/publicaties.

Vlaams Mensenrechteninstituut
Hoofdzetel: Belpairegebouw, Simon Bolivarlaan 17, 1000 Brussel
Postadres: Consciencegebouw, Koning Albert II-laan 15, bus 576, 1210 Brussel
contact@vmri.be
www.vlaamsmensenrechteninstituut.be